

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความคิดเห็นของผู้บริหารและครูในการให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 3 ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. การบริหาร

1.1 การบริหารการศึกษา

1.2 การบริหารโรงเรียน

2. การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

2.2 ขอบข่ายของการมีส่วนร่วมในการบริหาร

2.3 คุณค่าของการมีส่วนร่วม

2.4 ข้อจำกัดของการมีส่วนร่วม

3. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในประเทศไทย

3.1 ความเป็นมาของการปกครองท้องถิ่นในประเทศไทย

3.2 รูปแบบการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นของไทย

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

4.1 งานวิจัยในประเทศ

4.2 งานวิจัยต่างประเทศ

1. การบริหาร

การบริหาร (Administration) เป็นศาสตร์ที่มีทฤษฎีสาขาหนึ่งมีองค์ประกอบของความรู้มีภูมิทัศน์ การบริหารจะขึ้นอยู่กับความสามารถ ประสิทธิภาพและทักษะของผู้บริหารแต่ละบุคคลที่จะทำงานให้บรรลุตามเป้าหมาย การประยุกต์ทฤษฎีไปสู่การปฏิบัติให้

ได้อย่างเหมาะสมกับสถานการณ์และสิ่งแวดล้อม เป็นศิลปะอย่างหนึ่ง ซึ่งมีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายไว้ ดังนี้

กู๊ด (Good. 1973 : 13) อธิบายว่า การบริหาร หมายถึง เทคนิคและวิธีการต่าง ๆ ที่ใช้ในการดำเนินงานในองค์กรทางการศึกษา เพื่อให้เป็นไปตามนโยบายที่ตั้งไว้

ภิญโญ สาทร (2519 : 1) มีความเห็นว่า การบริหารคือ กิจกรรมต่าง ๆ ที่บุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไป ร่วมมือกันดำเนินการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่ง หรือหลายอย่างร่วมกัน

อุทัย หิรัญโต (2531 : 1) กล่าวว่า การบริหารไม่ว่าจะเป็นราชการหรือองค์กรเอกชนมีทรัพยากรอันเป็นปัจจัยสำคัญ 4 ประเภท ได้แก่ คน เงิน วัสดุสิ่งของ และการจัดการ แต่ละประเภทมีความสำคัญในตัวของมันเองและพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน จะขาดอย่างใดอย่างหนึ่งไม่ได้ แต่คนเป็นทรัพยากรการบริหารที่สำคัญเหนือทรัพยากรอื่นใด

จากความเห็นของนักวิชาการศึกษาหลาย ๆ ท่าน ที่กล่าวไว้ข้างต้น พอสรุปได้ว่าการบริหาร หมายถึง กระบวนการที่เป็นทั้งศาสตร์และศิลปะเป็นเรื่องของการดำเนินงานในองค์กรให้ประสบผลสำเร็จตามเป้าหมาย ผู้บริหารจะต้องมีประสบการณ์ มีความสามารถที่จะนำหลักวิชาการ โดยเฉพาะทฤษฎีและการวิจัยทางการบริหารมาปฏิบัติได้อย่างเหมาะสมกับสิ่งแวดล้อมและสถานการณ์

1.1 การบริหารการศึกษา

การบริหารการศึกษา (Educational Administration) เป็นการจัดการทางการศึกษาที่มุ่งการควบคุม และการจัดการทุกอย่างที่เกี่ยวกับกิจกรรมทางการศึกษา ซึ่งมีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายไว้ ดังนี้

กู๊ด (Good. 1973 : 14) กล่าวถึงความหมายของการบริหารการศึกษาไว้เป็นสองนัย นัยหนึ่งหมายถึงการนำ การควบคุม การจัดการเรื่องต่าง ๆ รวมทั้งการบริหารงานธุรการ โดยมุ่งไปสู่โรงเรียน เพื่อนำมาซึ่งจุดหมายปลายทางของการศึกษา นัยที่สอง หมายถึง การนำ การควบคุม และการจัดกระบวนการทั้งหลาย เช่น การบริหารบุคคล การวางแผนการเรียนการสอน เป็นต้น

ภิญโญ สาทร (2519 : 6) ได้ให้คำจำกัดความของการบริหารการศึกษาว่า หมายถึง กิจกรรมต่าง ๆ ที่บุคคลหลายคนร่วมมือกันดำเนินการเพื่อพัฒนาเด็ก เยาวชน หรือสมาชิกของสังคมในทุก ๆ ด้าน ได้แก่ ความสามารถ เจตคติ พฤติกรรม ค่านิยม หรือคุณธรรม ทั้งในด้านสังคม การเมืองและเศรษฐกิจเพื่อให้บุคคลดังกล่าวเป็นสมาชิกที่มี

ประสิทธิภาพของสังคม โดยกระบวนการต่าง ๆ ทั้งที่เป็นระเบียบแบบแผนและไม่มีระเบียบแบบแผน ทั้งในระบบโรงเรียนและนอกระบบโรงเรียน

เมธี ปิณฑานนท์ (2525 : 2) ให้คำนิยามว่า การบริหารการศึกษา ได้แก่ การใช้ทั้งศาสตร์และศิลปะในการดำเนินการบริหารด้านการปกครอง การเรียนการสอน และการปรับปรุงแก้ไขเกี่ยวกับการศึกษาร่วมกับผู้อื่น เพื่อให้การเรียนการสอนดำเนินไปด้วยดีมีประสิทธิภาพตามจุดมุ่งหมายที่ได้วางไว้

ธีรฤติ ประทุมพรรัตน์ (2535 : 17) ใ้คำอธิบายว่า การบริหารการศึกษา คือ การพัฒนาผู้เรียนให้เติบโตในทุก ๆ ด้าน โดยใช้ทรัพยากรการบริหาร คือ คน เงิน วัสดุ อุปกรณ์ และวิธีการให้เกิดประโยชน์สูงสุด

จากนิยามศัพท์ที่นำมากล่าวข้างต้น พอสรุปได้ว่า การบริหารการศึกษา หมายถึง กิจกรรมที่บุคคล หรือกลุ่มบุคคลได้ร่วมดำเนินการโดยการนำเอาทฤษฎีการบริหารต่าง ๆ ไป มาประยุกต์ใช้กับหลักและวิธีการเกี่ยวกับการจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาความรู้ ความสามารถ บุคลิกภาพ อุปนิสัย ทักษะ เจตคติ และค่านิยมของบุคคล ตลอดจนพัฒนาบุคคลให้เจริญเติบโตทุก ๆ ด้าน โดยใช้ทรัพยากรทางการบริหาร คือ คน เงิน วัสดุอุปกรณ์ และวิธีการ ให้เป็นไปตามความต้องการของสังคม

1.2 การบริหารโรงเรียน

วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์ (2536 : 41) ใ้คำอธิบายว่า การบริหารโรงเรียน คือ กิจกรรมต่างๆ ที่บุคคลหลายๆ คน ร่วมมือกันดำเนินการเพื่อพัฒนาสมาชิกของสังคมในทุกๆ ด้าน ได้แก่ บุคลิกภาพ ความรู้ ความสามารถ พฤติกรรม คุณธรรม เพื่อให้มีค่านิยมตรงกับความต้องการและเป้าหมายของสังคมที่ตนดำเนินชีวิตอยู่

เชาว์ มณีวงษ์ (2533 : 6) ได้ชี้แจงว่า การบริหารโรงเรียนนั้น ผู้บริหารโรงเรียนควรทำความเข้าใจให้่องแท้ในหน้าที่หลักของโรงเรียน กำหนดความสำคัญของงานตามโอกาส เวลา สถานการณ์ และทรัพยากรการบริหารที่มีอยู่ เป้าหมายสูงสุด คือ การสร้างนักเรียนให้มีคุณภาพ มีใช้เพื่อตนเองหรือผู้บังคับบัญชา หรือบุคคลอื่นใด

ธร สุนทรายุทธ (2536 : 6) การบริหารโรงเรียน หมายถึง กิจกรรมต่างๆ ที่บุคคลหลาย ๆ คนร่วมมือกันดำเนินการเพื่อพัฒนาให้เด็ก เยาวชน หรือสมาชิกของสังคมในทุกๆ ด้านให้มีความสามารถ ทศนคติ พฤติกรรม ค่านิยม หรือคุณธรรม ส่วนในด้านสังคม การเมืองและเศรษฐกิจนั้นต้องการให้เป็นสมาชิกที่ดี และมีประสิทธิภาพของสังคม โดยกระบวนการต่าง ๆ ที่เป็นระเบียบแบบแผน ทั้งในระบบโรงเรียนและนอกระบบโรงเรียน

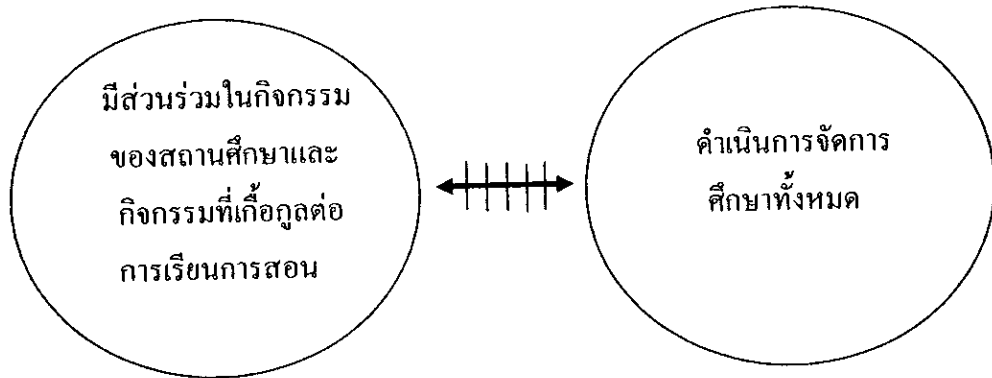
หมศกคิ อินทร์รักษ์ (2536 : 2) กล่าวว่า การบริหารโรงเรียน คือ การอำนวยความสะดวกเพื่อจัดการเรียนการสอน ซึ่งควรพิจารณาจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ควรคำนึงถึงความสะดวกที่ให้แก่ครู ในด้านอุปกรณ์ เครื่องมือ และบรรยากาศสิ่งแวดล้อมในการเรียนการสอน

จากความหมายต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า การบริหารโรงเรียน หมายถึง กิจกรรมต่าง ๆ ที่ผู้บริหารและครูอาจารย์ร่วมกันดำเนินการ เพื่อให้ผู้เรียนพัฒนาในทุก ๆ ด้านที่สมดุลกัน เพื่อดำเนินชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข

การบริหารโรงเรียนหรือกิจกรรมการจัดการศึกษาในสถานศึกษา ตามที่กระทรวงศึกษาธิการ (คำชี้แจงประกอบพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ. 2542 : 6) มุ่งให้ยึดหลักการ ดังนี้

1. เป็นการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับประชาชนทุกคน (Education for all) คือ เป็นการจัดการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับประชาชนทุกคน เพื่อให้สามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างต่อเนื่อง ไม่ว่าจะเป็นการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ หรือการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อให้ประชาชนทุกคนศึกษาตลอดชีวิต
 2. ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา (All for education) คือ โดยทุกส่วนของสังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ต้องการส่งเสริมให้บุคคลในครอบครัว ชุมชน สถาบันศาสนา องค์กรเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สถานประกอบการ และสถาบันทางสังคมเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา
 3. ปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ให้การศึกษาสามารถแก้ปัญหาทั้งหมด (Educational for all problems) คือ เพื่อคุณภาพของการศึกษาเป็นไปอย่างต่อเนื่องสอดคล้องกับวิถีชีวิต และการเรียนรู้ทั้งในระบบ นอกระบบ และตามอัธยาศัย เป็นการศึกษาที่ช่วยให้ทุกคนมีความรู้ความสามารถองค์กรแห่งการเรียนรู้ได้เอง ได้ทำเป็น คิดเป็น จัดการเป็น เพื่อแก้ปัญหาเศรษฐกิจ จิตใจ สังคม วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม การเมือง และสุขภาพพร้อมกันไป
- ประกอบกับแผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2543 (หมศกคิ คลประสิทธิ์, ม.ป.ป. : 19) ที่ได้กำหนดรูปแบบการถ่ายโอนสามลักษณะ คือ ลักษณะที่หนึ่งเป็นภารกิจที่ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการเอง ลักษณะที่สองให้องค์กรส่วนท้องถิ่นดำเนินการร่วมกับรัฐ และลักษณะที่สามภารกิจที่รัฐยังดำเนินการอยู่ แต่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถจะดำเนินการได้ โดยสรุปแล้วรูปแบบการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับกระทรวงศึกษาธิการ ในระยะเวลา พ.ศ.2544-

2553 มีสองประเด็นใหญ่ ๆ คือ การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาและการดำเนินการจัดการศึกษาเอง โดยการรับถ่ายโอนจากรัฐ ดังภาพประกอบที่ 1

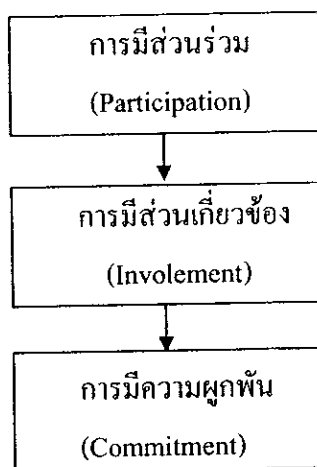

แผนภูมิที่ 2 แสดงมิติระดับระหว่างการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาและกิจกรรมที่เกี่วข้องต่อการเรียนการสอนกับการดำเนินการจัดการศึกษาทั้งหมดของการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

2. การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

อรรถพร สาระทัน (2542 : 7) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วม (Participation) ว่าเป็นการที่บุคคลหรือคณะบุคคลเข้าช่วยเหลือสนับสนุนทำประโยชน์ในเรื่องต่าง ๆ หรือกิจกรรมต่าง ๆ ประสิทธิภาพขององค์กรขึ้นอยู่กับความร่วมมือของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับองค์กรนั้น ในการปฏิบัติภารกิจให้บรรลุเป้าหมาย วิธีการหนึ่งในการร่วมพลังความคิดสติปัญญา ก็คือการให้มีส่วนร่วม การให้บุคคลมีส่วนร่วมในองค์กรนั้น บุคคลจะต้องมีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินการหรือปฏิบัติภารกิจต่าง ๆ เป็นผลให้บุคคลนั้นมีความผูกพัน (Commitment) ต่อกิจกรรมและองค์กรในที่สุด ดังภาพประกอบ 2

แผนภูมิที่ 3 แสดงผลการมีส่วนร่วมในองค์การ

2.2 ขอบข่ายการมีส่วนร่วมในการบริหาร

นักวิชาการที่ทำวิจัยเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการบริหารไว้ดังนี้

เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ (2537 : 179) ได้กำหนดแนวทางในการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการบริหารการศึกษาควรพิจารณาในประเด็นที่ว่า ร่วมทำไม ใครควรจะร่วม ร่วมเรื่องอะไร ร่วมอย่างไรและร่วมมากน้อยเพียงใด ซึ่งระดับปริมาณหรือความต้องการของการมีส่วนร่วมในการบริหารเป็นปัจจัยที่สำคัญ ที่ทำให้ผู้มีส่วนร่วมทุกคนไม่อาจจะได้รับอำนาจเท่าเทียมกัน

ทัศนาศาสตร์ (2538 : 6) ได้กำหนดขอบข่ายของการมีส่วนร่วมเกี่ยวกับปริมาณหรือความต้องการเกี่ยวกับกิจกรรม บุคคลและลักษณะวิธีการ คือ กิจกรรมที่ควรมีส่วนร่วม ในการบริหารการศึกษานั้น ประชาชนอาจมีส่วนร่วมในการบริหารได้สองลักษณะใหญ่ ๆ คือ ภารกิจของการบริหารและกระบวนการบริหาร ซึ่งภารกิจหลักของการมีส่วนร่วมจะประกอบไปด้วยภารกิจย่อย ๆ สิ่งที่สำคัญก็คือ ต้องพิจารณาว่ามีเรื่องอะไรบ้างที่ควรมีส่วนร่วมในการบริหาร ภารกิจในการบริหารแต่ละเรื่องต้องการบุคคลที่มีส่วนร่วมแตกต่างกัน ดังนั้นเรื่องที่จะเข้าร่วมจึงเป็นเงื่อนไขในการเลือกบุคคลเข้าร่วมด้วยส่วนจะเป็นภารกิจอะไรบ้างก็ควรจะต้องขึ้นอยู่กับงานหรือโครงการนั้นๆ

นวัฒน์ ศรีพรหม (2544 : 21 – 24) ได้กล่าวถึง การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ตามมาตรา 39 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ที่ให้กระทรวงกระจาย

อำนาจและจัดการศึกษาทั้งทางด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไปไปยังสถานศึกษาในเขตพื้นที่โดยตรง ดังนี้

1. ด้านกิจกรรมที่ควรมีส่วนร่วม องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถเข้ามามีส่วนร่วม ในการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้หลายรูปแบบ ดังนี้

1.1 เป็นผู้ส่งเสริมการเรียนรู้ การช่วยเหลือและกระตุ้น พัฒนาด้านต่างๆ ในเด็ก เช่น การพัฒนาการด้านภาษา การรักการอ่าน การปลูกฝังคุณธรรม

1.2 การเป็นวิทยากร โรงเรียนควรจัดให้มีการสำรวจคนในชุมชน เพื่อเก็บข้อมูลความพร้อมในการช่วยเหลือด้านวิชาการ เช่น ใครมีความรู้ความสามารถ ความชำนาญพิเศษในเรื่องใด เพื่อเชิญมาเป็นวิทยากรช่วยสอนทักษะความชำนาญเหล่านั้นในชั้นเรียน หรือเป็นคณะจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น เพื่อเป็นการขยายขอบเขตวิชาการจากหลักสูตร และเพิ่มความน่าสนใจของการเรียนรู้

1.3 การเป็นผู้ช่วยครู โรงเรียนควรเปิดโอกาสและสนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้ามาเยี่ยมชมหรือสังเกตการณ์ในชั้นเรียน ซึ่งจะเข้าใจการดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนได้ดียิ่งขึ้น และเป็นการสร้างความคุ้นเคยระหว่างครูกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โรงเรียนอาจทำโครงการอาสาสมัครเพื่อช่วยเหลือครู ในฐานะครูพิเศษ ช่วยสอน ช่วยดูแลเด็กปฐมวัย ช่วยปฏิบัติงานในโรงอาหาร งานห้องสมุด จัดทำสื่ออุปกรณ์การเรียน เป็นผู้ช่วยในการจัดกิจกรรมและให้คำปรึกษาในด้านอื่น ๆ

1.4 เป็นแหล่งศึกษาเรียนรู้ จากหลักการที่ว่า " ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ หรือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเองตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ " ซึ่งเป็นแนวทางจัดการศึกษาดังนั้นจะต้องส่งเสริมผู้เรียนให้ได้พัฒนาตนเองตามความถนัดตามความสนใจ ฝึกประสบการณ์จริงจัดแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย การเรียนการสอนจึงไม่ได้จำกัดอยู่เพียงภายในห้องเรียน โรงเรียนจำเป็นต้องดำเนินการให้การจัดการเรียนรู้เกิดขึ้นได้ตลอดเวลา ทุกสถานที่ที่มีการประสานความร่วมมือกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อร่วมพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพชุมชนเป็นแหล่งเรียนรู้ที่ตีมากอย่างหนึ่ง มีสิ่งที่น่าสนใจอย่างหลากหลาย เป็นแหล่งวิทยากรที่โรงเรียน ครูสามารถใช้ได้อย่างสะดวก นักเรียนสามารถเรียนรู้สิ่งต่างๆ ได้อย่างมากมายจากชุมชน เช่น การนำประวัติความเป็นมาของชุมชน ศิลปวัฒนธรรม อาชีพ ป่าชุมชน แหล่งท่องเที่ยว นอกจากนั้นในแต่ละชุมชนยังมีสถานประกอบการที่นักเรียนจะได้

เรียนรู้และฝึกทักษะด้านการประกอบอาชีพต่างๆ ตามความสนใจ เช่น การทอผ้า การแกะสลัก การเลี้ยงสัตว์ การซ่อมรถ

1.5 เป็นผู้ร่วมประเมิน ในปีการศึกษาแต่ละปี โรงเรียนควรจัดให้มีการประเมิน ผลการดำเนินการ โดยเชิญผู้ปกครอง ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ร่วมเป็นคณะกรรมการ ประเมินผลการดำเนินงาน เช่น แผนงาน โครงการต่างๆ ว่าบรรลุเป้าหมายหรือไม่อย่างใดมีปัญหาอุปสรรคอะไรและมีผลกระทบอย่างไรบ้าง เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงานในปีต่อไปและและสรุปงานผลการดำเนินงานของโรงเรียนให้หน่วยงานต้นสังกัดและสาธารณชนทราบนอกจากนี้ในการประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียน ซึ่งประเมินจากสภาพที่แท้จริง (Authentic Assessment) โรงเรียนควรให้โอกาสองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้ร่วมประเมินผลงานและตรวจสอบการพัฒนาการความก้าวหน้าของนักเรียนด้วยได้แก่

1.6 ด้านงบประมาณสนับสนุนกิจกรรม ในการดำเนินของรัฐ องค์กรธุรกิจหรือหน่วยงานใดๆ ก็ตาม การงบประมาณถือว่าเป็นกิจกรรมที่สำคัญอีกประการหนึ่ง เพราะมีความเกี่ยวข้องกับการบริหารทุกชั้นตอน เริ่มตั้งแต่ การวิเคราะห์ การวางแผน การจัดดำเนินงานตลอดจนการควบคุมเพื่อให้งานดำเนินไปด้วยความเรียบร้อยตามแผนและวัตถุประสงค์ที่ตั้งใจไว้ งบประมาณจะเป็นสิ่งที่บ่งชี้แนวความคิดในการบริหารงาน ตลอดจนวิธีดำเนินงานในหน่วยการศึกษายงบประมาณนับว่าเป็นปัจจัยสำคัญในการดำเนินงาน เนื่องจากโรงเรียนเป็นองค์กรหนึ่งในสังคมที่มีหน้าที่ในการบริหารการศึกษา มีกิจกรรมหลายรูปแบบที่ต้องใช้เงินจึงจำเป็นต้องอาศัยระบบระเบียบที่กำหนดขึ้นสำหรับบริหาร เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างประหยัดและมีประสิทธิภาพ โรงเรียนได้รับงบประมาณสนับสนุนการดำเนินงานจากงบประมาณแผ่นดิน เงินบำรุงการศึกษา และเงินบริจาคจากแหล่งต่างๆ รวมทั้งจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่เป็นแหล่งหนึ่ง ที่มีความสำคัญที่จะเข้ามาช่วยเหลือจัดการศึกษา

1.7 ด้านการบริหารบุคคล ในด้านบุคลากรจะเห็นว่า บุคคลในโรงเรียนตั้งแต่ ครูผู้สอน ครูสนับสนุน ตลอดจนคนงานภารโรงเจ้าหน้าที่อื่นๆ เป็นผู้มีส่วนที่ช่วยเหลือให้การดำเนินงานของโรงเรียนบรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารจะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้มองเห็นความสำคัญและให้การสนับสนุนการจัดการศึกษา และครูผู้สอนซึ่งนับว่าเป็นผู้มีบทบาทสำคัญยิ่งนั้น จะต้องเป็นผู้มีความรู้ มีทักษะและ

ประสบการณ์ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเป็นอย่างดี ตลอดจนเป็นผู้ที่พร้อมที่จะอุทิศแรงกายและแรงใจเพื่อนำเด็กไปสู่จุดหมายปลายทางที่ดีที่สุดอีกด้วย

1.8 ด้านการบริหารทั่วไปหรือการจัดการทั่วไป การเข้ามามีส่วนร่วมในด้านการบริหารจัดการทั่วไป ได้แก่ การที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้มีโอกาสเข้ามาให้คำปรึกษาในรูปคณะกรรมการ เป็นต้นว่า เป็นคณะกรรมการสถานศึกษาหรือกรรมการโรงเรียน คณะกรรมการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวัน คณะกรรมการดำเนินงานโครงการอาหารเสริม (นม) คณะกรรมการวางแผนนโยบายและเป้าหมายการจัดการศึกษาของโรงเรียน คณะกรรมการจัดหางบประมาณเพื่อช่วยเหลือโรงเรียนในรูปแบบอื่น ๆ หรืออาจเชิญมาโดยตรงก็ได้ การเข้ามามีส่วนร่วมในรูปแบบนี้ โรงเรียนจะมีผู้ร่วมให้คำปรึกษาร่วมตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ ช่วยสอดส่องดูแล และการวางแผนการพัฒนาโรงเรียน มีกิจกรรมหลากหลายที่โรงเรียนสามารถจัดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา เช่น ร่วมกำหนดเป้าหมาย เป็นต้นว่าจัดทำธรรมนูญโรงเรียน แผนการพัฒนาโรงเรียน แผนปฏิบัติการประจำปี การจัดหาทุนการศึกษาการพัฒนาบุคลากร การพัฒนาอาคารสถานที่ สภาพแวดล้อมภายในและภายนอก การจัดกิจกรรมด้านสุขภาพอนามัย เป็นต้นว่า การให้ภูมิคุ้มกันโรค การจัดอาหารเสริม การจัดอาหารกลางวัน

2. บุคคลที่ควรมีส่วนร่วม การแบ่งการมีส่วนร่วมในแง่คน และพฤติกรรมที่เข้าไปเกี่ยวข้องนั้นมีการแบ่งไว้หลายลักษณะ กล่าวคือ การมีส่วนร่วมในลักษณะคณะกรรมการ ซึ่งผู้มีส่วนร่วมและมีอำนาจในการตัดสินใจจะเป็นคณะกรรมการเท่านั้น การมีส่วนร่วมในลักษณะผู้แทน ซึ่งทำหน้าที่ประสานงานระหว่างกรรมการกับผู้ปฏิบัติ และการมีส่วนร่วมของผู้ปฏิบัติงานซึ่งมีหน้าที่เกี่ยวข้องในการปฏิบัติงานโดยตรง แนวทางการแบ่งโดยจำแนกตามคุณลักษณะ 9 ประการคือ การจำแนกตามระดับความสมัครใจ (Degree of Voluntaries) วิธีของการมีส่วนร่วม (Way of Involiment) ความเข้มและความถี่ (Intensity and Frequency) ระดับของประสิทธิผล (Degree of Effectiveness) พิสัยของกิจกรรม (Range Actives) ระดับขององค์การ (Organization Level) ผู้เข้าร่วม (Participants) และแบบของการวางแผน (Style of Planning)

ในกรณีที่ระบบการทำงานซับซ้อน การบริหารที่มีประสิทธิภาพจะแบ่งการทำงานตามสายการบังคับบัญชา ซึ่งจะเน้นที่พฤติกรรมขององค์การและการพัฒนาองค์การ ได้แบ่งลักษณะความเชื่อมโยงพฤติกรรมในองค์การเป็นสี่ประเภท ได้แก่ บุคคล (Individual) ทีม (Face - to - face Team) กลุ่ม (Group - Divisional) และยุทธศาสตร์นโยบาย (Policy -

Strategy) ซึ่งเป็นความพยายามที่จะให้การมีส่วนร่วมเป็นประโยชน์ต่อการบริหาร การให้คำปรึกษา และจะช่วยแก้ไขปัญหาคความซับซ้อนของภารกิจได้เป็นอย่างดี โดยอธิบายให้เห็นว่าการมีส่วนร่วมเป็นพื้นฐานที่สุด ได้แก่

1. การทำให้บุคคลปฏิบัติตามเป้าหมายคุณค่าและวัฒนธรรมขององค์กร

2. เป็นการส่งเสริมความสัมพันธ์ในการทำงานที่ดีของแต่ละคน

3. เป็นระดับกลุ่มหรือระดับฝ่าย ซึ่งมีความซับซ้อนต้องอาศัยความร่วมมือของหน่วยงานอื่นที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกัน

4. เป็นแนวทางที่ซับซ้อนที่สุด เป็นความพยายามที่จะทำให้เกิดเอกภาพของผู้มีส่วนร่วมทั้งหมด ในการบรรลุเป้าหมายขององค์กร และให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมภายนอก

นอกจากที่กล่าวมาข้างต้นได้แบ่งบุคคลที่มีส่วนร่วมไว้ 3 ระดับ คือ ระดับสูงสุดขององค์กร เป็นการมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายขององค์กรซึ่งมักจะดำเนินการโดยคณะกรรมการบริหารขององค์กร ระดับกลางขององค์กรเป็นการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในลักษณะของการเป็นตัวแทน และระดับล่างขององค์กรเป็นการมีส่วนร่วมในงานที่เกี่ยวข้องหรือตัดสินใจที่เกี่ยวข้องกับงานของตน

สรุปได้ว่า บุคคลในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องในการบริหารงานกับการจัดการศึกษา มี 3 ระดับ ได้แก่ ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เทศมนตรี ประธานสภาเทศบาล นายกองจัดการบริหารส่วนจังหวัด นายกองจัดการบริหารส่วนตำบลสมาชิกสภาเทศบาล หรือสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล คณะกรรมการบริหาร ผู้อำนวยการหรือหัวหน้ากองศึกษา นักบริหารศึกษา และเจ้าหน้าที่หรือลูกจ้าง

3. ลักษณะวิธีการในการมีส่วนร่วม เป็นการระดมทรัพยากรมามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา การแบ่งลักษณะของการมีส่วนร่วมอาจแบ่งเป็นสองแบบ คือ เป็นแบบที่มีส่วนร่วมรับผิดชอบโดยตรง มีอำนาจในการตัดสินใจ (Activity Form) และมีส่วนร่วมทางอ้อมในลักษณะเป็นตัวแทน (Passive Form) การมีส่วนร่วมรับผิดชอบและมีอำนาจในการตัดสินใจ จัดเป็นลักษณะของการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง การมีส่วนร่วมของบุคลากรในสถานศึกษามีหลายวิธีการ เช่น การจัดประชุมโดยผู้บริหารเป็นแนวทางหนึ่งซึ่งครูจะมีโอกาสมีส่วนร่วมในการบริหารได้ วิธีการของการมีส่วนร่วมมีหลายรูปแบบ คือ

3.1 เป็นรูปแบบที่ผู้บริหาร ใช้วิธีการปรึกษาหารือกับบุคลากร เพื่อกระตุ้นให้บุคลากรแสดงความคิดเห็นก่อนที่ผู้บริหารจะตัดสินใจ (Consult five Management - CM)

3.2 เป็นรูปแบบที่ผู้บริหารให้อำนาจการตัดสินใจแก่บุคลากร (Democratic Management - DM)

3.3 เป็นการปรับปรุงสภาพการทำงานในรูปแบบของคณะกรรมการ ซึ่งประกอบด้วยลูกจ้าง และฝ่ายบริหาร (Quality circle - QC)

3.4 เป็นวิธีการกระตุ้นให้บุคลากรแต่ละคนให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงการทำงานซึ่งจะเน้นไปที่บุคคลแต่ละคนมากกว่าการแก้ไขปัญหากลุ่มโดยส่วนร่วม (Suggestion Program - SP)

3.5 เป็นกลไกกลุ่ม เพื่อปรับปรุงการมีส่วนร่วมของผู้บริหารระดับกลางในการบริหารองค์การในระดับสูง (Middle Management Committee - MMC)

3.6 เป็นการกำหนดของรัฐบาลให้บุคคลมีส่วนร่วมในหลายระดับขององค์การเป็นการมีส่วนร่วมในการบริหารผ่านกลไกทางสถาบัน (Industrial Democracy - ID)

3.7 ให้มีส่วนร่วมในการเป็นเจ้าของ เพื่อกระตุ้นให้พนักงานมีส่วนร่วมอย่างสูงในกระบวนการตัดสินใจ (Employee Ownership Plans - EOP)

กล่าวได้ว่าการบริหารแบบมีส่วนร่วมเป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพในการสร้างทีมผู้นำทีมจะต้องรับฟังความคิดเห็นจากสมาชิก และเปิดโอกาสให้เข้ามามีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ในการร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมทำ และร่วมประเมินผล ซึ่งลักษณะวิธีการที่ควรมีส่วนร่วม มีสองลักษณะ คือ โดยตรงในลักษณะผู้บังคับบัญชา และในลักษณะทางอ้อมในฐานะตัวแทนหรือกรรมการในการดำเนินการ

จากการศึกษาข้อบ่งชี้ของการมีส่วนร่วมในการบริหาร จากแนวคิดของ นวรัตน์ ศรีพรหม ได้กำหนดไว้ 3 ด้าน ได้แก่ ด้านกิจกรรมการมีส่วนร่วม ด้านบุคลากรที่ควรมีส่วนร่วม และด้านลักษณะวิธีการในการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้ปรับปรุงแนวคิดดังกล่าวเพื่อเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน ตลอดจนข้อเสนอแนะต่อการเข้ามามีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดการศึกษา ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 3 ทั้งโดยรวมและรายด้าน

2.3 คุณค่าของการมีส่วนร่วม

การบริหารงานแบบมีส่วนร่วมมีผลดีต่อบรรยากาศทางการบริหารโรงเรียน ซึ่งมีนักวิชาการหลายท่าน ได้กล่าวถึงคุณค่าของการมีส่วนร่วม ดังนี้

โฮลย์ และมิสเกล (Hoy and Miskel. 1991 : 220 - 221) ได้กล่าวถึงคุณค่าของการบริหารงานแบบมีส่วนร่วม โดยการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับสุขภาพขององค์กรที่พบว่า การบริหารและมีส่วนร่วมมีผลดีต่อการทำงาน

แรนสัน (Ransom. 1990 : 3587 - A) กล่าวว่า เมื่อมีการปรึกษาหารือกัน จะทำให้เกิดแนวคิดและได้ข้อยุติที่ดีกว่าเกิดความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างบุคคลที่มีการทำงานเป็นหมู่คณะ มีทัศนคติที่ดีต่อการทำงานและองค์กร สร้างขวัญและกำลังใจ ตลอดจนลดปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดจากพฤติกรรมในการทำงาน

กิลเบอร์ก (Gilberg. 1988 : 109 - 123) ได้วิจัยทัศนคติของผู้บริหารต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมพบว่าผู้บริหารเห็นชอบกับการบริหารแบบมีส่วนร่วม ทั้งนี้เพราะการบริหารและมีส่วนร่วมเป็นผลให้เพิ่มผลผลิตและเพิ่มคุณภาพในการทำงาน กิลเบอร์กยังให้ข้อเสนอแนะว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วม สามารถนำไปใช้ได้อย่างกว้างขวางทุกส่วน องค์กร ทั้งหน่วยงานของรัฐและเอกชน

ไวท์ (Whyte. 1991 : 133) ก็ยืนยันว่าการมีส่วนร่วมเป็นสิ่งจำเป็นและมีประโยชน์และอาจจะเกิดขึ้นได้ในองค์กรที่ไม่เป็นประชาธิปไตย การมีส่วนร่วมมักจะได้รับการคำแนะนำให้นำไปใช้ในการเปลี่ยนแปลงการบริหารบุคคลในระดับที่ต่ำลงไป และมีผลกระทบต่อการตัดสินใจที่เกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลง

กอร์ดอน และคนอื่นๆ (Gordon And others. 1990 : 627) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมส่งผลให้เกิดแรงจูงใจ ความรู้และประสบการณ์ของสมาชิกจะถูกใช้ในการทำงาน และการตัดสินใจ สมาชิกของกลุ่มจะมีความตั้งใจในการกระทำให้บรรลุเป้าหมายสามารถของบุคคล สามารถพัฒนาได้โดยการผ่านการมีส่วนร่วม ผลผลิตที่เพิ่มขึ้นเป็นผลมาจากการกระตุ้นทางด้านความคิด ให้เกิดความพยายาม ความร่วมมือกัน สมาชิกที่มีส่วนร่วมจะตอบสนองต่อการแก้ไขปัญหโดยให้ข้อเสนอแนะที่สร้างสรรค์

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า การบริหารงานแบบมีส่วนร่วมจะเป็นการส่งเสริมให้บรรยากาศในการทำงานดีขึ้น และการมีส่วนร่วมเป็นสิ่งจำเป็นและมีประโยชน์และอาจจะเกิดขึ้นได้ในองค์กรที่ไม่เป็นประชาธิปไตย การมีส่วนร่วมมักจะได้รับการแนะนำให้ นำไปใช้ในการเปลี่ยนแปลงการบริหารบุคคลในระดับที่ต่ำลงไป และมีผลกระทบต่อการ

ตัดสินใจที่เกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลง ก่อให้เกิดแรงจูงใจ สมาชิกของกลุ่มจะมีความตั้งใจในการกระทำให้บรรลุเป้าหมายสามารถของบุคคล สามารถพัฒนาได้โดยการผ่านการมีส่วนร่วม ผลผลิตที่เพิ่มขึ้นเป็นผลมาจากการกระตุ้นทางด้านความคิด ให้เกิดความพยายาม ความร่วมมือกัน สมาชิกที่มีส่วนร่วมจะตอบสนองต่อการแก้ไขปัญหาโดยให้ข้อเสนอแนะที่สร้างสรรค์

2.4 ข้อจำกัดของการมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วมนอกจากจะมีคุณค่าแล้ว ในขณะเดียวกันก็มีข้อจำกัด ซึ่งได้มีนักวิชาการกล่าวถึงข้อจำกัดของการมีส่วนร่วมไว้ดังนี้

กอร์ดอน และคนอื่นๆ (Gordon And others. 1990 : 627 - 628) กล่าวว่า การทราบข้อจำกัดจะทำให้สามารถพัฒนาการมีส่วนร่วมได้อย่างมีประสิทธิภาพข้อจำกัดเหล่านี้ ได้แก่ ความแตกต่างของบุคลิกภาพและทัศนคติของแต่ละคน จะเป็นอุปสรรคที่สำคัญของการมีส่วนร่วมการจัดองค์การและขีดความสามารถของบุคคลในการให้ความร่วมมือก็เป็นข้อจำกัดอีกประการหนึ่ง การมีส่วนร่วม ถ้าไม่สมัครใจบังคับให้ร่วมทำให้การมีส่วนร่วมไม่ค่อยได้ผล เช่นเดียวกัน

เดวิสและ นิวสตรอม (Davis and Newstrom. 1989 : 241) ได้กล่าวในประเด็นที่ว่า ผู้มีส่วนร่วมจะต้องมีความรู้ความสามารถที่จะเข้ามามีส่วนร่วมได้อย่างมีประสิทธิภาพ ถ้าบุคคลมีความรู้หลากหลายแล้ว จะยังทำให้การมีส่วนร่วมเพิ่มประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

เมอร์ฟี (Murphy. 1989 : 43) ได้กล่าวถึงข้อจำกัดถึงการมีส่วนร่วม ได้แก่ นโยบายของรัฐตลอดจนกฎหมายต่างๆ โครงสร้างขององค์การและการบริหารก็อาจเป็นอุปสรรคได้

ไตร และคนอื่นๆ (Tri and Other. 1988 : 193) ได้กล่าวถึงข้อจำกัด ได้แก่ การเข้ามามีส่วนร่วมจะต้องมีเวลามากพอสมควรในทางปฏิบัติแล้วบางเรื่องต้องการการตัดสินใจที่รวดเร็ว บางเรื่องสามารถนำมาพิจารณาร่วมกันก่อนได้ ทั้งนี้ควรจะต้องคำนึงและปรับให้เข้ากับสถานการณ์ว่า หน่วยงานลักษณะใดควรมีส่วนร่วมในการตัดสินใจมากน้อยเพียงใด และเมื่อไรจึงควรจะมีส่วนร่วม

นอกเหนือจากที่กล่าวมาแล้ว ความพร้อมของหน่วยงานก็เป็นอุปสรรคได้เช่นกัน หากอยู่ในสภาพที่ต้องการคำสั่งโดยตรงจากผู้บังคับบัญชา หรือต้องการควบคุมดูแลอย่าง

ใกล้ชิด หรือต้องการคงไว้ซึ่งอำนาจในการตัดสินใจ วิธีการบริหารแบบมีส่วนร่วมจะไม่ค่อยเหมาะสม

สรุปได้ว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมจะให้ผลประโยชน์ที่แตกต่างกันไป ทั้งนี้จะขึ้นอยู่กับเงื่อนไขในการปฏิบัติ ได้แก่ เวลา นโยบายของรัฐ ความพร้อมของตัวบุคคลและหน่วยงานของรัฐ ซึ่งหากลดข้อจำกัดเหล่านี้ลงได้จะส่งผลให้ผลลัพธ์ที่ได้จะสูงกว่ามีคุณภาพที่ดีกว่าซึ่งจะก่อให้เกิดผลดีต่อหน่วยงานทั้งในระยะสั้นและระยะยาว

3. การปกครองท้องถิ่นในประเทศไทย

3.1 ความเป็นมาของการปกครองท้องถิ่นในประเทศไทย

ความเป็นมาขององค์กรปกครองท้องถิ่น จากการปกครองในสมัยสมบูรณาญาสิทธิราช โดยหลักการแล้วพระมหากษัตริย์เป็นผู้ทรงไว้ซึ่งพระราชอำนาจเด็ดขาดในการกำหนดรูปแบบการปกครองและลักษณะวิธีการปกครอง ตลอดจนการแบ่งสรรอำนาจในการปกครอง โดยทรงเป็นผู้ใช้อำนาจปกครองด้วยพระองค์เองโดยเด็ดขาด แต่ในทางปฏิบัติเนื่องจากขาดการคมนาคมที่ดีพระมหากษัตริย์ จึงทรงยอมให้เมืองหรือแคว้นแคว้นที่ห่างไกลเกินกว่าจะควบคุมโดยตรงจากเมืองหลวงได้เด็ดขาดให้มีอำนาจปกครองตนเอง ตั้งแต่สมัยสุโขทัย อยุธยา จนถึงสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น ได้เริ่มมีการเปลี่ยนแปลงการปกครอง ซึ่งกรมการปกครอง(2543 : 18 - 21) ได้กล่าวไว้ ดังนี้

ในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว หลังจากการปฏิรูปการปกครอง ชาวบ้านตำบลท่าฉลอม เมืองสมุทรสาครมีการพัฒนาตนเองและได้ยกเขตตำบลท่าฉลอมเป็นสุขาภิบาล ได้รับการยกเว้นภาษีโรงเรือนที่เก็บได้ให้แก่สุขาภิบาลเพื่อเป็นทุนดำเนินงาน โดยมีกำนันนายตำบลท่าฉลอมเป็นหัวหน้าและผู้ใหญ่เขตเป็นผู้ช่วย นับเป็นการจัดตั้งการปกครองท้องถิ่นราษฎรมีส่วนร่วมในการบริหารงานเป็นครั้งแรกในประเทศไทย สุขาภิบาลท่าฉลอม มีหน้าที่ช่วยซ่อมแซมบำรุงถนนหนทาง จุดไฟยามค่ำคืนและเก็บกวาดขยะมูลฝอย ในปี พ.ศ.2441 ได้ตราพระราชบัญญัติจัดการสุขาภิบาลตำบล หัวเมือง ร.ศ.127 เพื่อขยายการปกครองท้องถิ่น โดยแบ่งสุขาภิบาลออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ สุขาภิบาลสำหรับหัวเมือง และสุขาภิบาลสำหรับตำบล ต่อมาในสมัยพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 7 พ.ศ.2475 เกิดการเปลี่ยนแปลงการปกครองจากสมบูรณาญาสิทธิราชเป็นระบอบประชาธิปไตย ได้มีการกระจายอำนาจออกไปในรูปการปกครองท้องถิ่น โดยได้ตราพระราชบัญญัติจัดระเบียบเทศบาล พ.ศ.2476 ขึ้น กำหนดเทศบาล เป็น 3 ระดับ คือ

เทศบาลนคร เทศบาลเมืองและเทศบาลตำบล โดยให้มีสภาเทศบาลประกอบด้วยสมาชิกซึ่งได้มาจากการแต่งตั้งส่วนหนึ่ง และประชาชนเลือกตั้งอีกส่วนหนึ่ง แต่ตั้งเงื่อนไขไว้ว่าหากในเขตเทศบาลใดมีผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งสำเร็จการศึกษาระดับประถมศึกษาเกินกว่าครึ่ง สภาเทศบาลนี้จะมีเฉพาะสมาชิกซึ่งประชาชนเลือกตั้งเพียงประเภทเดียว ในปี พ.ศ.2498 ได้ตราพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการส่วนจังหวัด พ.ศ.2498 โดยตั้งองค์การบริหารส่วนจังหวัดให้จัดการบริหารส่วนท้องถิ่น นอกเขตเทศบาล และสุขาภิบาล ซึ่งยังมีได้เป็นนิติบุคคลเพราะมีวัตถุประสงค์เพียงเพื่อส่งเสริมความเข้าใจและความสนใจของประชาชนในท้องถิ่นตามครรลองของการปกครองตนเองเบื้องต้นเท่านั้น ในปี พ.ศ. 2518 มีพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร ให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมดำเนินการมากขึ้น มีลักษณะเป็น " ราชการบริหารส่วนท้องถิ่นนครหลวง " เป็นแบบการปกครองรูปแบบพิเศษ และในปี พ.ศ. 2521 รัฐบาลได้ประกาศให้พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการเมืองพัทยา พ.ศ. 2521 เป็นการจัดระเบียบบริหารราชการส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษอีกรูปแบบหนึ่ง

3.2 รูปแบบบริหารราชการส่วนท้องถิ่นของไทย

รูปแบบการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของไทย ในปัจจุบันมีอยู่ 5 รูปแบบ โดยกรมการปกครองได้กล่าวไว้ (2543 : 22 - 29) ดังนี้

3.2.1 องค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.)

3.2.2 องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.)

3.2.3 เทศบาล

3.2.4 กรุงเทพมหานคร (กทม.)

3.2.5 เมืองพัทยา

ทั้งนี้ ได้มีการจัดรูปแบบตามลักษณะความแตกต่าง คือ

1. หน่วยการปกครองท้องถิ่นสำหรับชุมชนกึ่งเมืองกึ่งชนบท หน่วยที่จัดขึ้นได้แก่ องค์การบริหารส่วนจังหวัด และองค์การบริหารส่วนตำบล

2. หน่วยการปกครองท้องถิ่นสำหรับชุมชน หน่วยที่จัดขึ้น ได้แก่ เทศบาล กรุงเทพมหานคร เมืองพัทยา

3.2.1 องค์การบริหารส่วนจังหวัด

องค์การบริหารส่วนจังหวัดจัดตั้งขึ้นทุกจังหวัด โดยพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการส่วนจังหวัด พ.ศ. 2498 ในท้องที่ที่มีความเจริญรองลงไปจากท้องที่ ที่

เป็นเทศบาล หรือสุขาภิบาล ประกอบทั้งประชาชนอยู่กันกระจัดกระจาย รายได้มีน้อยไม่เพียงพอที่จะนำมาใช้ในการดำเนินการปกครองส่วนท้องถิ่นในรูปแบบเทศบาลหรือสุขาภิบาล จึงจัดให้อยู่ในความรับผิดชอบขององค์การท้องถิ่นในรูปองค์การบริหารส่วนจังหวัด ซึ่งมีฐานะเป็นนิติบุคคลแยกห่างจากจังหวัด มีหน้าที่ที่กฎหมายเรียกว่า " กิจการส่วนจังหวัด " ที่จะต้องรับผิดชอบปฏิบัติ และล่าสุดได้ใช้พระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540 ซึ่งประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 31 ตุลาคม 2540

สำหรับด้านการศึกษาได้กำหนดอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดให้มีหน้าที่จัดการศึกษาแต่อย่างใด แต่ได้กำหนดไว้ในมาตรา 45 (6) ความว่า " แบ่งสรรเงิน ซึ่งตามกฎหมายจะต้องแบ่งให้แก่สภาตำบลและราชการส่วนท้องถิ่น " ซึ่งหมายถึงการแบ่งสรรเงินด้านการศึกษาให้แก่ราชการท้องถิ่นด้วย รวมทั้ง 45 (9) ความว่า " จัดทำกิจการอื่นใดตามที่กฎหมายกำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้หรือกฎหมายหรือกฎหมายอื่น กำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด บรรดาอำนาจหน้าที่ใดซึ่งเป็นของราชการส่วนกลาง หรือราชการส่วนภูมิภาค อาจมอบให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดได้ ทั้งนี้ ตามความที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง " ซึ่งหมายถึงว่า หากมีกฎหมายใดกำหนดให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดมีหน้าที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษา องค์การบริหารส่วนจังหวัดก็จะต้องทำหน้าที่นั้นด้วย

3.2.2 องค์การบริหารส่วนตำบล

จอมพล ป. พิบูลสงคราม นายกรัฐมนตรีแห่งประเทศไทย ได้เดินทางไปเยี่ยมสหรัฐอเมริกาและประเทศต่าง ๆ ในยุโรป ในปี พ.ศ. 2498 เมื่อกลับมาถึงเมืองไทยได้พิจารณาเห็นว่าการบริหารงานท้องถิ่นของทุกประเทศ ราษฎรมีส่วนสำคัญ ในการบริหารงานท้องถิ่นของตนเองแม้ว่าการจัดรูปแบบการปกครองแต่ละประเทศจะแตกต่างกันบ้างก็ตาม แต่หลักการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการปกครองมีอยู่ทั่วไป และกว้างขวาง เพื่อจะเป็นทางที่ทำให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันสมบูรณ์ และความตั้งใจที่จะส่งเสริมความเจริญของท้องถิ่นที่จะสำเร็จรวดเร็วขึ้น จึงได้มีการเตรียมการจัดการปกครองท้องถิ่นอีกรูปแบบหนึ่ง ขึ้นเพื่อให้ประชาชนทุกท้องถิ่นได้มีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างกว้างขวางตามเจตนารมณ์ดังกล่าว ต่อมาใน พ.ศ. 2500 รัฐบาลได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการส่วนตำบล พ.ศ. 2499 ขึ้น หลักการของพระราชบัญญัตินี้กำหนดให้ตำบลที่ได้รับการจัดตั้งให้มีฐานะเป็นหน่วยการปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างสมบูรณ์ คือ มีฐานะเป็นนิติบุคคล มีรายได้ รายจ่ายของตนเอง สามารถดำเนิน

กิจการส่วนตำบลได้อย่างอิสระ องค์การบริหารส่วนตำบลตามพระราชบัญญัตินี้ประสบปัญหาต่าง ๆ หลายประการจึงถูกยกเลิกโดยประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 326 ประกาศ ณ วันที่ 13 ธันวาคม 2515 จนกระทั่งใน พ.ศ. 2537 รัฐบาลภายใต้การนำของ นายชวน หลีกภัย นายกรัฐมนตรี ได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 ในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 111 ตอนที่ 53 ก. ลงวันที่ 2 ธันวาคม 2537 ซึ่งมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 2 มีนาคม 2538

อำนาจหน้าที่ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา มาตรา 67 (5) มีหน้าที่ส่งเสริมการศึกษา ศาสนา วัฒนธรรม ซึ่งในปัจจุบันองค์การบริหารส่วนตำบลได้เข้าไปส่งเสริมการศึกษา ในฐานะผู้ให้การสนับสนุนงบประมาณด้านการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษากระทรวงศึกษาธิการในท้องถิ่นนั้น ๆ นอกจากนี้สมาชิกสภาตำบลบางคนยังมีบทบาทด้านการศึกษาในฐานะเป็นกรรมการโรงเรียนด้วย

3.2.3 เทศบาล

เทศบาลก่อตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2476 ตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการอาณาจักรไทย พ.ศ. 2476 แต่อันที่จริงรากฐานของเทศบาลในเมืองไทยได้เริ่มก่อนหน้านั้นนานแล้วตั้งแต่สมัยสมบูรณาญาสิทธิราช แต่เรียกชื่อเป็น " การสุขาภิบาล " เทศบาลได้เปลี่ยนรูปจากสุขาภิบาลโดยปริยายทั้ง ๆ ที่มิได้พระราชบัญญัติออกมายกเลิกการสุขาภิบาลเลย แต่ปรากฏว่าการสุขาภิบาลได้ค่อย ๆ เลือนหายไปจนเกือบหมด และมีการจัดการปกครองที่เรียกว่า " เทศบาล " ขึ้นแทนที่ใน พ.ศ. 2470 พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงจัดตั้งคณะกรรมการจัดการประชาภิบาลหรือเทศบาล (Municipality) ขึ้น และต่อมาใน พ.ศ. 2475 ได้มีการร่างพระราชบัญญัติเทศบาลขึ้นฉบับหนึ่ง แต่ก็มิได้ประกาศใช้แต่อย่างใด ในปี พ.ศ. 2476 จึงมีพระราชบัญญัติจัดระเบียบเทศบาลมาใช้ กฎหมายว่าการเทศบาลที่ออกมาใช้แล้วมี 4 ฉบับ คือ พระราชบัญญัติจัดระเบียบเทศบาล พ.ศ. 2481 พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2486 และพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496

ตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 เทศบาลเป็นทบวงการเมืองมีฐานะเป็นนิติบุคคลตามกฎหมาย จัดแบ่งเป็น 3 ประเภท คือ

- 1) เทศบาลนคร
- 2) เทศบาลเมือง
- 3) เทศบาลตำบล

โครงสร้างเทศบาลของไทยประกอบไปด้วยสองส่วน คือ สภาเทศบาล และคณะเทศมนตรี โดยมีสถานภาพ ดังนี้

1. เป็นองค์การที่มีฐานะเป็นนิติบุคคลแยกออกจากราชการส่วนกลาง และส่วนภูมิภาคเป็นองค์การที่มีงบประมาณ ทรัพย์สิน เจ้าหน้าที่ของตนเอง และอำนาจในการปฏิบัติการกิจที่ได้รับมอบหมายจากรัฐบาล

2. เป็นองค์การที่มีอำนาจในการปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มที่ (Autonomy) การปฏิบัติอย่างมีอิสระจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับการปกครองในแบบองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น เพราะถ้าคอยรับคิดชอบหรือรับคำสั่งจากรัฐบาลอยู่เสมอ ก็จะมีสภาพไม่ผิดกับการบริหารราชการส่วนภูมิภาค ดังนั้น เทศบาลจึงจำเป็นที่จะต้องมีอิสระในการที่จะกำหนดนโยบายในการปกครอง หรือตัดสินใจในปัญหาต่าง ๆ ได้พอสมควร กล่าวคือ ต้องไม่มีมากเกินไปจน กระทบกระเทือนต่อเอกภาพและอธิปไตย (Unity and Sovereignty) ของประเทศ เพราะเทศบาลเป็นองค์การที่ต้องปฏิบัติตามกฎหมายมิใช่เป็นองค์การที่มีอำนาจอธิปไตยเป็นของตนเอง

3. ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการปกครองตนเอง ภายในท้องถิ่นอย่างกว้างขวางอาจทำได้หลายระดับ แล้วแต่ความสนใจความสามารถของประชาชนในท้องถิ่นนั้นจะให้ความสำคัญ เช่น ประชาชนบางคนอาจร่วมมือเพียงเลือกสมาชิกสภาเทศบาลเท่านั้น บางคนก็เข้าไปร่วมฟังการอภิปรายในสภาเทศบาล หรือคอยสอดส่องดูแลการปฏิบัติหน้าที่ของคณะเทศมนตรี ประชาชนบางคนก็อาจสมัครเข้ารับการเลือกเป็นสมาชิกเทศบาล เพื่อโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจการของท้องถิ่นของตนให้ก้าวหน้า อันเป็นผลดีต่อการให้ประชาชนเป็นเจ้าของท้องถิ่นอย่างแท้จริง เพราะว่ามีได้รับคำสั่งหรือหน้าที่จากส่วนกลางเท่านั้น (ประหยัด หงส์ทองคำ. 2513 : 135 - 138)

อำนาจหน้าที่ของเทศบาล ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 ได้กำหนดให้มีอำนาจหน้าที่เป็น 2 ประเภท คือ อำนาจหน้าที่ตามที่กฎหมายจัดตั้งเทศบาลกำหนด และอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายเฉพาะอื่น ๆ กำหนด สำหรับอำนาจหน้าที่กฎหมายจัดตั้งเทศบาล มี 2 ส่วน คือ หน้าที่ที่ต้องปฏิบัติทั้งเทศบาลตำบล เทศบาลเมืองและเทศบาลนคร จะต้องดำเนินการให้ราษฎรได้รับการศึกษาอบรม และเจ้าหน้าที่ที่จะเลือกปฏิบัติได้เฉพาะเทศบาลเมืองและเทศบาลนคร คือ สามารถจัดตั้งและบำรุงโรงเรียนอาชีวศึกษาได้ และจัดให้มีและบำรุงสถานที่สำหรับกีฬาและพลศึกษาได้ ส่วนอำนาจ

หน้าที่ตามกฎหมายอื่น ๆ กำหนดในส่วนของการศึกษา คืออำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติ
ประถมศึกษา พ.ศ. 2523

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

4.1 งานวิจัยในประเทศ

สถาบันดำรงราชานุภาพ (2540 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัญหาการบริหารงาน
ขององค์การบริหารส่วนตำบล พบว่า วิธีการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลด้าน
การจัดโครงสร้างและระบบงาน องค์การบริหารส่วนตำบลส่วนใหญ่มีการประชุม
คณะกรรมการบริหารกันอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง ส่วนการประชุมสภาองค์การบริหารส่วนตำบล
ส่วนใหญ่กำหนดสมัยประชุมปีละ 2 สมัย และมักจะประชุมร่วมกันทั้งฝ่ายสภาและ
คณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล องค์การบริหารส่วนตำบลส่วนใหญ่ ยังไม่มีการ
แบ่งงานหรือมอบหมายงานเป็นลายลักษณ์อักษร และไม่มีการจัดทำคำสั่งรักษาการแทน
ประธานกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ระบบงานสารบรรณ มีการจัดทำสมุดคุม
ทะเบียนรับ และสมุดคุมทะเบียนส่งหนังสือมีการจัดเก็บแฟ้มเอกสาร จัดหมู่แฟ้มเอกสาร
และการจัดตู้เอกสารที่ค่อนข้างเป็นระเบียบเรียบร้อยแต่การจัดแฟ้มยังมีความหลากหลายขึ้นอยู่กับ
กับความสะดวกในการใช้งานเป็นหลัก ส่วนปัญหาที่พบในการบริหารองค์การบริหารส่วน
ตำบล คือ การจัดประชุมยังไม่ค่อยถูกต้องตามระเบียบ การจัดทำรายงานการประชุมยังมีความ
แตกต่างกัน องค์การบริหารส่วนตำบลที่ไม่มีที่ทำการเป็นของตนเองที่ถาวร มักประสบปัญหา
ในเรื่องการจัดเก็บเอกสาร เจ้าหน้าที่ขององค์การบริหาร ส่วนตำบล ยังขาดความรู้ความเข้าใจ
พื้นฐานเกี่ยวกับระบบงานสารบรรณและขาดแคลน วัสดุอุปกรณ์ ส่วนสมาชิกสภาองค์การ
บริหารส่วนตำบลยังไม่ค่อยเข้าใจบทบาทหน้าที่ของตน กำนันยังคงมีบทบาทสำคัญในการ
ตัดสินใจเรื่องต่าง ๆ ทำให้บทบาทของฝ่ายสภาดีกว่าฝ่ายบริหารและเกิดความขัดแย้งหรือไม่
ลงรอยกัน การปฏิบัติงานประจำวันยังไม่เป็นระบบ ระบบการติดต่อสื่อสารระหว่างอำเภอกับ
องค์การบริหารส่วนตำบลยังไม่คล่องตัว ขาดแคลนหนังสือระเบียบที่จำเป็นต้องใช้ในการ
ปฏิบัติงาน และขาดการประสานงานกันระหว่างองค์การบริหารส่วนตำบลยังไม่คล่องตัว

นภคณ เดชโยธิน (2540 : 128 - 131) ได้ศึกษาปัญหาการปฏิบัติงานตามแนว
ทางการปฏิรูปการศึกษาตามบัญญัติ 10 ประการ โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา
จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า

1. ปัญหาการปฏิบัติงานตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาตามบัญญัติ 10 ประการ ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดร้อยเอ็ด โดยภาพรวมมีปัญหายุ่งในระดับปานกลาง พิจารณาเป็นรายบัญญัติพบว่า บัญญัติข้อที่ 5 มีปัญหาอยู่ในระดับมาก ในประเด็นขาดแคลนครูบางรายวิชา โรงเรียนไม่มีงบประมาณจ้างครูหรือค่าตอบแทนวิทยากรท้องถิ่นที่มาช่วยสอน และปัญหาทางด้านเศรษฐกิจทำให้ครูขาดความรับผิดชอบในการสอน ส่วนปัญหาข้ออื่น ๆ มีปัญหาในระดับปานกลางและน้อย เมื่อพิจารณาในรายละเอียดพบว่า มีปัญหาในระดับมากในประเด็นต่อไปนี้ คือ โรงเรียนขาดงบประมาณสนับสนุนในการจัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อม ห้องปฏิบัติการทางการศึกษา ห้องปฏิบัติการวิทยาศาสตร์ ห้องคอมพิวเตอร์ไม่เพียงพอให้ บริการอุปกรณ์เครื่องใช้ ครุภัณฑ์ต่าง ๆ ส้าสมัยและไม่เพียงพอในการใช้สอยห้องเรียนไม่เพียงพอ กับปริมาณนักเรียน ขาดงบประมาณสนับสนุนด้านวัสดุอุปกรณ์ สื่อทัศนูปกรณ์ไม่เพียงพอและขาดคุณภาพ ห้องโสตทัศนศึกษาขาดการจัดระบบที่ดี โรงเรียนและสถานประกอบการ ไม่มีการวางแผนร่วมกันในการจัดรายวิชาฝึกปฏิบัติงานให้นักเรียน ชุมชนไม่สามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินผลการเรียน โรงเรียนขาดสถานประกอบการที่ได้มาตรฐานสำหรับให้นักเรียนไปฝึกงาน ชุมชนไม่สามารถช่วยเหลือในการพัฒนาบุคลากรและอาคารสถานที่โรงเรียนไม่มีงบประมาณตอบแทนในการฝึกงานและโรงเรียนไม่สามารถช่วยเหลือ และแก้ปัญหาครุมีหนี้สินได้

2. โรงเรียนขนาดใหญ่มีปัญหาการปฏิบัติงานตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาตามบัญญัติ 10 ประการ โดยภาพรวมมีปัญหายู่ในระดับปานกลางเมื่อพิจารณาเป็นรายบัญญัติ พบว่ามีปัญหายู่ในระดับปานกลางเช่นเดียวกัน ยกเว้นบัญญัติข้อที่ 10 มีปัญหาอยู่ในระดับน้อย ประเด็นที่มีในระดับปัญหามากคือ ผู้บริหารมีเวลาอยู่ในสถานศึกษาน้อย ปัญหาเศรษฐกิจทำให้ ครูรับผิดชอบการสอนน้อย

3. โรงเรียนขนาดกลาง มีปัญหาการปฏิบัติงานตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาตามบัญญัติ 10 ประการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายบัญญัติพบว่า บัญญัติข้อ 5 ข้อ 3 และข้อ 4 มีปัญหาในระดับมาก ส่วนบัญญัติข้ออื่น ๆ มีปัญหายู่ในระดับปานกลาง ยกเว้น บัญญัติข้อ 1 และข้อ 10 มีปัญหายู่ในระดับน้อยและประเด็นที่มีปัญหาในระดับมาก คือ ขาดแคลนครูบางรายวิชา ห้องเรียนไม่เพียงพอ ครุภัณฑ์ในห้องโสตทัศนศึกษา และสื่ออุปกรณ์ไม่เพียงพอ

4. โรงเรียนขนาดเล็ก มีปัญหาการปฏิบัติงานตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษา ตามบัญญัติ 10 ประการ โดยภาพรวมอยู่ในปานกลางเมื่อพิจารณาเป็นรายบัญญัติ

พบว่าบัญญัติข้อ 3 และข้อ 4 มีปัญหาในระดับมาก และประเด็นที่มีปัญหาในระดับมาก คือ ขาดห้องปฏิบัติการทางภาษา ห้องปฏิบัติการวิทยาศาสตร์ และห้องคอมพิวเตอร์ ครุภัณฑ์ในห้อง โสตทัศนศึกษาและ สื่อ อุปกรณ์ไม่เพียงพอ

เสด็จ หมวคณา (2541 : บทคัดย่อ) การวิจัยครั้งนี้มีความหมายเพื่อศึกษา ศักยภาพขององค์การบริหารส่วนตำบลนาหนัง อำเภอโพธาราม จังหวัดหนองคาย วิธีการศึกษาใช้วิธีการรวบรวมข้อมูลภาคสนาม ใช้วิธีการสังเกต และสัมภาษณ์ การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การสรุปประเด็นการแจกแจงความถี่ร้อยละ นำมาเสนอผลการใช้โดยการพรรณนา วิเคราะห์ผลการศึกษาพบว่า

1. องค์การบริหารส่วนตำบลนาหนัง อำเภอโพธาราม จังหวัดหนองคายมี องค์ประกอบที่ทำให้การบริหารมีศักยภาพ ได้แก่

1.1 ด้านบุคลากร มีระดับการศึกษา ประสบการณ์ และภาวะผู้นำ เกี่ยวข้องนั้นคือ ด้านระดับการศึกษา สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลเคยฝึกอบรมได้ไปศึกษา ดูงานนอกสถานที่และได้นำความรู้ที่ได้จากการฝึกอบรม และศึกษางานนอกสถานที่มาปรับใช้กับการบริหารงานมีประสบการณ์ทำงานในสภาตำบลมาก่อน และการดำรงตำแหน่งใน องค์การบริหารส่วนตำบลมีระยะเวลาการทำงานประมาณ 2 ปี ด้านภาวะผู้นำ ผู้นำองค์การบริหารส่วนตำบลมีความซื่อสัตย์มีความกล้าหาญ กล้าพูด กล้าทำ กล้าตัดสินใจมีความสามารถ มีคุณธรรม บุคลิกภาพดี มีความสามารถ ด้านการพูด มีมนุษยสัมพันธ์ มีการวางตัวเข้ากับสังคม ได้ดี

1.2 ด้านรายได้และงบประมาณ จากการศึกษาพบว่า รายได้และ งบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลนาหนัง ยังไม่เพียงพอ ต่อการพัฒนาตำบลและ สมาชิกองค์การบริหารตำบลทราบที่มาของรายได้ และงบประมาณอย่างละเอียด

1.3 ด้านวัสดุ ครุภัณฑ์ การการศึกษาพบว่า วัสดุ ครุภัณฑ์สำนักงาน องค์การบริหารส่วนตำบลนาหนัง ที่มีมาโดยได้มาจากการจัดซื้องบประมาณ จำนวน ด้าน วัสดุ ครุภัณฑ์ มีจำนวนปานกลาง ด้านวัสดุ ครุภัณฑ์ มีไม่เพียงพอในการใช้งาน

1.4 ด้านการบริหารงบประมาณของตำบลนาหนัง จากการศึกษาโดย ภาพรวม พบว่า การบริหารจัดการได้ดี มีการจัดบุคคลเข้าทำงานตามความเหมาะสมกับ ความสามารถเข้ามาปฏิบัติงาน การดำเนินงานมีผลสำเร็จทุกประการ ทั้งด้านการบริหารส่วน ตำบลกับผู้มาติดต่อราชการ การประสานงานกับสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล และ หน่วยงานภายนอก การรายงานผล ตลอดจนการจัดสรรงบประมาณ

1.5 ด้านสภาพแวดล้อม จากการศึกษาพบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลนาหนัง มีอาคารที่ทำการเป็นของตนเอง สภาพอาคารเป็นอาคารถาวร มีป้ายบอกชื่อที่ทำการมีการจัดสำนักงานอย่างเป็นระเบียบ ถนนติดต่อรหว่างหมู่บ้านกับองค์การบริหารส่วนตำบล ส่วนใหญ่เป็นถนนลูกรัง มีรถโดยสารวิ่งผ่านตำบล หมู่บ้าน วันละ 2-3 คัน ทำให้การติดต่อและการคมนาคมรวดเร็ว

1.6 ด้านองค์การภายนอก องค์การภายนอกหลายองค์การมีบทบาทให้ความช่วยเหลือด้านพัฒนากับตำบลร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลนาหนัง คือ หน่วยงานของรัฐบาลประกอบด้วย กรมส่งเสริมการเกษตร กรมปศุสัตว์ กรมอนามัย กรมการศึกษา นอกโรงเรียนและกรมการพัฒนาชุมชน ส่วนองค์การเอกชนยังไม่มีบทบาท ในการสนับสนุนงบประมาณในการช่วยพัฒนาชุมชนชัดเจน

โดยภาพรวมพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลนาหนัง มีศักยภาพ ด้านบุคลากร ด้านบริหารจัดการ ด้านสภาพแวดล้อมและได้รับความช่วยเหลือจากองค์การภายนอกเป็นอย่างดี แต่ศักยภาพที่ขาดหรือไม่เอื้อต่อการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลนาหนัง คือ รายได้และงบประมาณ และด้านวัสดุ ครุภัณฑ์ ยังขาดไม่เพียงพอต่อการใช้งาน

สมบัติ โพรธีศรี (2541 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาบทบาทของสภาตำบลพลับพลา ในการพัฒนาชุมชน กับการศึกษาที่มีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานตามบทบาทของสภาตำบลพลับพลา กิ่งอำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2534 ถึง พ.ศ. 2540 ผลการศึกษาพบว่า คณะกรรมการสภาตำบลพลับพลา เหน็ดเน้นงานพัฒนาตำบลและหมู่บ้าน ตามบทบาทหน้าที่ของสภาตำบล ระเบียบ กฎหมาย และข้อบังคับที่กระทรวงมหาดไทย กำหนดและโครงการต่างๆ ในแผนพัฒนาตำบลประจำปี ประชาชนในตำบลพลับพลาจึงพอใจ ในการให้บริการและผลงานของตำบล โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการส่งเสริม การศึกษาให้แก่เยาวชนและ ประชาชนในตำบล ด้วยการติดต่อประสานงานกับหน่วยงานของรัฐ ในการก่อตั้งโรงเรียนมัธยมประจำตำบล จนสามารถเปิดการเรียนการสอนได้ในการศึกษา 2538 จัดให้มีที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำทุกหมู่บ้านและร่วมมือกับศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนเปิดสอนหลัง สตรีวิสามัญ และวิชาชีพแก่เยาวชนและประชาชนผู้สนใจ ให้การส่งเสริมสุขภาพอนามัยของ ประชาชนในตำบลให้ดีขึ้นด้วยการตั้งสาธารณสุขมูลฐานครบทุกหมู่บ้าน สร้างประปาหมู่บ้าน และถึงเก็บน้ำฝนเพิ่มมากขึ้นปรับปรุงถนนและสร้างสะพานข้ามแม่น้ำชี ทำให้การคมนาคมของประชาชนเป็นไปด้วยความสะดวก ตลอดจนให้การส่งเสริมประกอบอาชีพให้แก่ ประชาชนในตำบล มีรายได้มากขึ้นด้วย

การมีส่วนร่วมของประชาชนชาวตำบลพลับพลา พบว่าประชาชนเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของสภาตำบล จึงมีความร่วมมืออย่างดีในทุกด้าน

ผลกระทบด้านเศรษฐกิจและสังคมของประชาชน จากการดำเนินงานของสภาตำบลพลับพลา พบว่า ระบบเศรษฐกิจมีการเปลี่ยนแปลง จากระบบเศรษฐกิจแบบยังชีพเพียงอย่างเดียว เป็นระบบเศรษฐกิจกึ่งการค้า ประชาชนได้รับการส่งเสริมการประกอบอาชีพ ส่งผลให้การอพยพแรงงานลดลง สภาพเศรษฐกิจโดยภาพรวมดีขึ้น ประชาชนมีความเป็นอยู่ที่ดี ส่วนผลกระทบทางสังคมที่สำคัญ คือ สมาชิกในหมู่บ้านมีการศึกษาสูงขึ้น ให้การช่วยเหลือเกื้อกูลกัน และกันลดลง แต่การเสียดสเพื่อส่วนรวมกลับมีมากขึ้น การดูแลสุขภาพอนามัยได้รับการเอาใจใส่มากขึ้น ปัญหาเสพติดและการพนันที่แพร่ระบาดเข้าไปในพื้นที่เป็นสิ่งที่จะต้องรีบให้ความแก้ไข

พงษ์ศักดิ์ ศรีวรรณ (2541 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาศักยภาพขององค์การบริหารส่วนตำบลในการดำเนินงานจัดการศึกษาดำเนินงานจัดการศึกษาตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษา ผลการวิจัยพบว่า

1. องค์การบริหารส่วนตำบล เข้าใจสภาพปัญหาและแนวทางการพัฒนาการศึกษาในท้องถิ่นและสามารถระบุแหล่งของปัญหาส่วนมากมาจากผู้ปกครองอยากจน รongลงมาโรงเรียนขาดอุปกรณ์และเทคโนโลยีที่ทันสมัย องค์การบริหารส่วนใหญ่มังไม่ได้งบประมาณ สำหรับการศึกษโดยตรง ส่วนมากแล้วจะจัดสรรงบประมาณเพื่อการศึกษที่ได้ผลโดยอ้อม เช่น ส่งเสริมกีฬาและประเพณี เป็นต้น
2. องค์การบริหารส่วนตำบล ส่วนใหญ่มังไม่แสดงบทบาทในการดำเนินกิจกรรมสนับสนุนการดำเนินงานพัฒนาการศึกษาแต่สิ่งที่ทำได้ในขณะนี้ ส่วนใหญ่เป็นการณรงค์ ในเยาวชนอายุระหว่าง 3 – 14 ปี ได้มีโอกาสเข้าเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ก่อนประถมศึกษา – มัธยมศึกษา) รongลงมาการติดต่อก้าวสารการศึกษา จากเสื่อมวลชนแขนงต่างๆ และประชาสัมพันธ์ให้ชาวบ้านเห็นความสำคัญของการศึกษาและการสัมภาษณ์ทั้งนี้ องค์การบริหารส่วนตำบลส่วนใหญ่สามารถทำได้ในขณะนี้คือ การปรับปรุงบริเวณโรงเรียน อาคารสถานที่ตลอดจนถึงแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาการเรียนการสอน
3. องค์การบริหารส่วนตำบล ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่สิ่งที่น่าทำได้คือการออกข้อบังคับของสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในการส่งเสริมการศึกษาโดยเฉพาะในเรื่องของการส่งเสริมครูได้มีโอกาสพัฒนาตัวเอง โดยการจัดอบรม สัมมนา ศึกษาเพิ่มเติม

องค์การบริหารส่วนตำบล เห็นว่ายังไม่มียุทธศาสตร์ภาพเพียงพอและหากได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานองค์การบริหารส่วนตำบล มีความคิดเห็นว่าสามารถดำเนินการจัดการศึกษาได้

4. รูปแบบแนวทางตามความคิดเห็นขององค์การบริหารส่วนตำบลในการดำเนินการจัดการให้ได้ผล

4.1 ให้แนวนโยบายการศึกษาแก่องค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อรับทราบรับรู้และเข้าใจแนวทางดำเนินการจัดการศึกษา

4.2 ให้ความรู้แก่ผู้นำชุมชน เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน กรรมการหมู่บ้าน

4.3 ติดตามหาทางความคิดให้กับประชาชน ให้เห็นความสำคัญของการศึกษา

4.4 เสริมบทบาท อำนาจหน้าที่ เตรียมความพร้อมก่อนการดำเนินการจัดการศึกษา

4.5 ให้นำหน่วยงานกลางเป็นตัวจัดคุณภาพการศึกษา

4.6 จัดให้มีการประชุม เพื่อความเข้าใจร่วมกันระหว่างองค์การบริหารส่วนตำบลและโรงเรียน

4.7 ให้มีส่วนร่วมในการจัดหลักสูตร การจัดระบบการเรียนการสอน

4.8 ส่งเสริมภูมิปัญญาชาวบ้านอย่างแท้จริง

4.9 ให้ครูผู้บริหารโรงเรียน ครู อาจารย์มีคุณภาพ อุทิศเวลาให้กับราชการมากกว่าที่เป็นอยู่

4.10 จัดหลักสูตรวิชาชีพระยะสั้นให้เด็กนักเรียนเพื่อเกิดการเรียนรู้

อูดร บัวพันธ์ (2541 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาค้นคว้าปัญหาการดำเนินงานของฝ่ายบริการในโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดขอนแก่น พบว่า

1. ปัญหาการดำเนินงานของฝ่ายบริการ โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น โดยรวมพบว่า มีปัญหาอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า การดำเนินงานของฝ่ายบริการทุกด้านมีปัญหาอยู่ในระดับน้อย ยกเว้นด้านการจัดบริการด้านสาธารณูปโภคมีปัญหาในระดับปานกลาง ส่วนปัญหาระดับน้อยเรียงลำดับค่าคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยดังนี้ ด้านการจัดกิจกรรมสหกรณ์ ในสถานศึกษา ด้านการจัดบริการโภชนาการด้านการจัดบริการน้ำดื่ม น้ำใช้ ด้านการบริหารงานบริการ ด้านการจัดบริการแนะแนว ด้านการจัด บริการห้องสมุด และด้านการจัดบริการ สุขภาพอนามัย เมื่อพิจารณา

ตามตัวแปรขนาดของโรงเรียน พบว่า โรงเรียนขนาดเล็กมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน ยกเว้น ด้านการจัดบริการสุขภาพ อนามัยมีปัญหาอยู่ในระดับน้อยทุกด้าน ยกเว้น ด้านการจัดบริการด้านสาธารณสุขโรค มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง และโรงเรียนขนาดใหญ่มีปัญหาอยู่ในระดับน้อยทุกด้าน

2. ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยปัญหาการดำเนินงานของฝ่ายบริการ โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดขอนแก่น โดยรวมพบว่า โรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีขนาดแตกต่างกันมีปัญหาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 โดยโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็กมีปัญหามากกว่าขนาดใหญ่อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ส่วน โรงเรียนขนาดกลางกับขนาดใหญ่มีปัญหา ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยโรงเรียนขนาดเล็กมีปัญหามากกว่าขนาดใหญ่ ส่วนโรงเรียนขนาดกลางกับขนาดใหญ่มีปัญหาไม่แตกต่างกัน ยกเว้น ด้านการบริหรงานบริการ ด้านการจัดบริการน้ำดื่ม น้ำใช้ และด้านการจัดบริการห้องสมุด พบว่า โรงเรียนขนาดเล็กมีปัญหามากกว่าขนาดกลางและขนาดใหญ่ และโรงเรียนขนาดกลางมีปัญหาขนาดใหญ่

นรินทร์ ยิ่งอรุณธรรม (2542 : บทคัดย่อ) การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษา และเปรียบเทียบการดำเนินงานของคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) จังหวัดนครพนมที่มาโดยตำแหน่งและมาโดยการเลือกตั้ง อบต. มีการดำเนินงาน แตกต่างกันผลการศึกษาพบว่า

1. คณะกรรมการบริหารขององค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) จังหวัดนครพนมการดำเนินงานของคณะกรรมการการบริหาร อบต. โดยตำแหน่งและ โดยการเลือกตั้ง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การดำเนินงานของคณะกรรมการบริหาร อบต. อยู่ในระดับมากทุกด้าน ตามลำดับ คือ การจัดทำข้อบังคับ การบริหารงบประมาณ การประชุมสภาการบริหารงานบุคคล การพัฒนา และการบริหารสำนักงาน เมื่อพิจารณาตามสถานภาพพบว่า คณะกรรมการบริหาร อบต. โดยตำแหน่งของ อบต. จังหวัดนครพนม โดยรวมการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า คณะกรรมการบริหาร อบต. โดยตำแหน่งดำเนินการบริหาร อบต. ในระดับมากทุกด้าน คณะกรรมการบริหารส่วนตำบลโดยการเลือกตั้ง จังหวัดนครพนม โดยร่วมการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าคณะกรรมการบริหารส่วนตำบล อบต. โดยการเลือกตั้งดำเนินการบริหาร อบต. อยู่ในระดับมากทุกด้าน

2. วิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างระดับการดำเนินงานของ คณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครพนม ตามความคิดของคณะกรรมการ โดยตำแหน่งและ โดยการเลือกตั้ง พบว่า คณะกรรมการบริหาร อบต. โดยตำแหน่งและ กรรมการบริหาร อบต. โดยการเลือกตั้งมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานของ คณะกรรมการบริหาร อบต. โดยภาพรวมมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นราย ด้าน พบว่า การจัดซื้อบังคับคณะกรรมการบริหาร อบต. มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่นความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

สมชอบ นิติพนธ์ (2542 : บทคัดย่อ) การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ มีความมุ่งหมาย เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของสมาชิก สภากลางการบริหารส่วน จังหวัดนครพนม ตามทัศนะของผู้บริหาร โรงเรียน และครูสอนใน โรงเรียนประถมศึกษาสังกัด สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครพนมผลการศึกษาค้นคว้าพบว่า

1. คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด นครพนมตามทัศนะของผู้บริหาร โรงเรียนและครูสอนใน โรงเรียนประถมศึกษา สังกัด สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครพนม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็น รายด้านพบว่าด้านคุณธรรมจริยธรรม พึงประสงค์มากที่สุด ส่วนด้านคุณลักษณะส่วนตัว ด้าน ภูมิหลังด้านความรู้ความสามารถและด้านวิสัยทัศน์ พึงประสงค์อยู่ในระดับมาก

2. ผลการเปรียบเทียบความแตกต่าง คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของสมาชิก สภากลางการบริหารส่วนจังหวัดนครพนม ตามลักษณะของผู้บริหาร โรงเรียนและครูสอนใน โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครพนม โดยภาพรวมไม่ แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านคุณลักษณะส่วนตัว ผู้บริหาร โรงเรียนกับ ครูผู้สอนมีทัศนะแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนตัวด้านภูมิหลังด้าน ความรู้ความสามารถ ด้านคุณธรรมจริยธรรม และด้านวิสัยทัศน์ไม่แตกต่างกัน

สมเกียรติ พงษ์ไพบูลย์ และคนอื่นๆ (2542 : 23) ได้ศึกษาการกระจายอำนาจ การจัดการศึกษาสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผลการวิจัยพบว่า

1. ทุกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีความพร้อมทางด้านจิตใจที่แสดงให้เห็นถึงความมุ่งมั่น ที่จะเข้าไปมีบทบาททางการศึกษาอย่างเต็มที่

2. การบริหารจัดการ มีความเป็นไปได้ และต่างเชื่อมั่นว่าทำได้ดี เนื่องจาก องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เทศบาล และองค์การบริหารส่วนจังหวัด เคยมีบทบาทจัด

การศึกษาด้วยตัวเองจนถึงปัจจุบัน ส่วนองค์การบริหารส่วนตำบล ก็เคยมีประสบการณ์ในการเป็นกรรมการศึกษามาแล้ว

3. ทูกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่างเชื่อมั่นตนเองว่ามีความสามารถและเหตุผลเพียงพอที่จะจัดการศึกษาได้เหมาะสมสอดคล้องกับสภาพของชุมชนและถิ่นของตนเองได้อย่างแท้จริง

4. ทูกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ลงความเห็นตรงกันว่าเจตนารมณ์รัฐธรรมนูญดีมากและท้องถิ่นจะต้องสนองตอบเจตนารมณ์นั้นอย่างเต็มความสามารถ และเชื่อมั่นในศักยภาพของตนเองว่า สามารถพัฒนาได้

ฉลาด ขามช่วง (2542 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาการเมืองระดับท้องถิ่น : ศึกษากรณีองค์การบริหารส่วนตำบลอำเภอจังหาร จังหวัดร้อยเอ็ด ผลการวิจัยพบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลใช้จ่ายงบประมาณเป็นไปตามระเบียบอย่างรอบคอบ ได้ปริมาณงานอย่างมีประสิทธิภาพ มีการสร้างงานหมุนเวียนในท้องถิ่นทำให้ประชาชนมีรายได้ตลอดปี ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการบริหารและพัฒนาท้องถิ่นของตน อันเป็นการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางเมืองแบบมีส่วนร่วมให้แก่ประชาชน ซึ่งเป็นรากฐานสำคัญต่อการพัฒนาการเมืองระดับชาติต่อไป นอกจากนี้ยังพบว่าองค์การบริหารส่วนตำบล ประสบปัญหาสำคัญคือ สำนักงานคับแคบ การจัดการภายในและระบบสารบรรณไม่เป็นระเบียบ สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลและพนักงานส่วนตำบลส่วนมากไม่ปฏิบัติงานอำนาจตามหน้าที่ของตน ไม่เข้าใจและขาดประสบการณ์การปฏิบัติงาน มีรายได้ต่ำ และเบิกจ่ายงบประมาณที่ได้จัดสรรจากกระทรวงมหาดไทย ไม่เป็นไปตามกำหนด ทำให้การบริหารและการพัฒนาขาดความคล่องตัวจากสภาพปัญหาดังกล่าว องค์การบริหารส่วนตำบลได้ดำเนินการแก้ไขปัญหาคับแคบด้วยการร่วมมือช่วยกันจัดการภายในสำนักงาน และระบบสารบรรณให้เป็นระเบียบอยู่เสมอ จัดประชุมสัมมนาและศึกษาดูงานเพิ่มพูนประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องเป็นประจำ สร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างองค์การบริหารส่วนตำบล ด้วยการเข้าร่วมแข่งขันกีฬาและรับประทานอาหารร่วมกันจัดสรรและใช้จ่ายงบประมาณตามความจำเป็น และขอความช่วยเหลือจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเป็นครั้งคราว

สมรัก บุญเรือน (2542 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง เจตคติของคณะกรรมการบริหารองการบริหารส่วนตำบล ต่อการจัดกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียน จังหวัดชลบุรี ผลการวิจัยพบว่า

1. คณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลโดยรวม และจำแนกตามอายุ วุฒิการศึกษา และประเภทของคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล มีเจตคติต่อการจัดกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียน โดยภาพรวม และเป็นรายด้านทั้ง 3 ด้าน อยู่ในระดับมาก โดยเรียงอันดับจากค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการศึกษาเพื่อให้ความรู้ ข้อมูลข่าวสารด้านการศึกษาด้านพื้นฐานและการศึกษาต่อเนื่องสายสามัญ และด้านการพัฒนาทักษะอาชีพ กิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนรายชื่อที่มีค่าเฉลี่ยเจตคติสองอันดับแรกในแต่ละด้าน ดังนี้

1.1 ด้านการศึกษาขั้นพื้นฐาน และการศึกษาต่อเนื่องสายสามัญ คือ ให้เด็กทุกคน มีโอกาสเรียนหนังสือมากที่สุด และการจัดการศึกษานอกโรงเรียน การศึกษาสายอาชีพ

1.2 ด้านการพัฒนาทักษะอาชีพ คือ การที่ประชาชนในท้องถิ่นสามารถพึ่งพาตนเองได้เป็นเป้าหมายหลักของ อบต. และจัดสอนวิชาชีพให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน ด้านการศึกษาเพื่อให้ความรู้ข้อมูลข่าวสาร คือ การให้ข้อมูลข่าวสารที่ทันต่อเหตุการณ์นำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้ และที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านเป็นสิ่งจำเป็นมากที่จะช่วยให้ได้รับข่าวสารที่ทันสมัย

2. คณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีอายุต่างกัน มีวุฒิการศึกษาต่างกัน และประเภทของคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลต่างกัน มีเจตคติต่อการจัดกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียน โดยรวม และเป็นรายด้านทั้ง 3 ด้าน ไม่แตกต่างกัน

คำพล แสนบุญเรือง (2542 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษามีส่วนร่วมขององค์การบริหารส่วนตำบลต่อการจัดการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดร้อยเอ็ด ผลการวิจัยพบว่า

1. สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล และผู้บริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดร้อยเอ็ด มีความต้องการให้องค์การบริหารส่วนตำบลมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โดยมีความต้องการอันดับที่ 1 ในแต่ละหมวดงาน ดังนี้ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล มีความต้องการร่วมเป็นกรรมการที่ปรึกษา ในการบริหารงานทั่วไปเกี่ยวกับการวางแผนปฏิบัติการของโรงเรียน ในงานธุรการเกี่ยวกับการบริหารงานพัสดุ ในงานวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาและส่งเสริมทางด้านวิชาการในการบริหารอาคารสถานที่เกี่ยวกับการบริหารบริเวณโรงเรียน มีความต้องการร่วมวางแผนงาน ในงานปกครองนักเรียน

เกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของนักเรียน ในงานโรงเรียนกับชุมชน เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน และมีความต้องการสนับสนุนงบประมาณและอุปกรณ์ ในงานบริการเกี่ยวกับการจัดการด้านสาธารณสุขโลกและการจัดน้ำดื่มน้ำใช้ ส่วนผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา มีความต้องการสนับสนุนงบประมาณและอุปกรณ์ ในการบริหารงานทั่วไปเกี่ยวกับการสื่อสารคมนาคม และการประชาสัมพันธ์โรงเรียนในงานบริการเกี่ยวกับการจัดโภชนาการ และการจัดบริการสุขภาพอนามัยในการบริหารอาคาร สถานที่ เกี่ยวกับการบริหารบริเวณโรงเรียน มีความต้องการร่วมเป็นกรรมการที่ปรึกษา ในงานธุรการ เกี่ยวกับการประเมินผลงานธุรการ ในงานวิชาการเกี่ยวกับการวางแผนงานวิชาการ มีความต้องการร่วมดำเนินงาน ในงานปกครองนักเรียนเกี่ยวกับการป้องกันแก้ไขพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของนักเรียนและในงานโรงเรียนกับชุมชนเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล และผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดร้อยเอ็ด ไม่ต้องการให้องค์การบริหารส่วนตำบลมีส่วนร่วมต่อการจัดการศึกษา โดยสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ไม่ต้องการ และให้เหตุผลที่ไม่ต้องการอันดับที่ 1 ว่า “เป็นงานที่โรงเรียนดำเนินการเอง” สอดคล้องกันหมดทุกหน่วยงาน ดังนี้ ในการบริหารงานทั่วไปเกี่ยวกับการจัดองค์การ ในงานธุรการเกี่ยวกับการบริหารงานสารบรรณ ในงานวิชาการเกี่ยวกับการประเมินผลการเรียน ในงานปกครองนักเรียนเกี่ยวกับการประเมินผลงานปกครองนักเรียน ในงานบริการในงานประเมินผลงาน บริการในงานโรงเรียนกับชุมชนเกี่ยวกับการสร้าง และเผยแพร่เกียรติประวัติของโรงเรียน และการบริหารอาคารสถานที่เกี่ยวกับงานบริหารห้องเรียน

ประมูด ศรีชนะ (2543 : บทคัดย่อ) ศึกษาความต้องการมีส่วนร่วมของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลในการดำเนินโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานประถมศึกษาอำเภอเมือง จังหวัดยโสธร ผลการวิจัยพบว่า

1. สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเมือง จังหวัดยโสธร ต้องการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานโรงเรียนประถมศึกษ โดยภาพรวมแต่ละงานอยู่ในระดับมากโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยคือ งานความสัมพันธ์ของโรงเรียนกับชุมชน งานธุรการ การเงินงานกิจกรรมนักเรียน งานวิชาการ งานบุคลากร และงานอาคารสถานที่
2. เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อของแต่ละงานที่มีความต้องการอยู่ในระดับมาก และมีค่าเฉลี่ย มาที่สูงสุดสองอันดับ คือ งานด้านวิชาการ ได้แก่ ต้องการมีส่วนร่วมในการหาสถานประกอบการงานอาชีพ แหล่งประกอบการเรียนรู้ การร่วมเป็นคณะกรรมการจัดทำและ

พิจารณาแผนโรงเรียน งานด้านบุคลากร ได้แก่ ร่วมเป็นบุคคลคัดเลือกบุคลากรเพื่อปฏิบัติงานในโรงเรียนและร่วมเป็นคณะกรรมการออกระเบียบเกี่ยวกับบุคคล ส่วนทางด้านกิจการนักเรียน ได้แก่ ร่วมกันป้องกันและแก้ปัญหาเสพติด จัดกิจกรรมยกย่องให้กำลังใจแก่นักเรียนผู้ประพฤติดี งานด้านธุรการการเงิน ได้แก่ ร่วมในการแต่งตั้งคณะกรรมการเกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้าง การจัดให้มีคณะกรรมการควบคุมตรวจสอบงบประมาณ งานด้านอาคารสถานที่ ได้แก่ ร่วมดำเนินการวางแผนการใช้อาคารสถานที่ ร่วมร่วมจัดและดำเนินการในการใช้ประโยชน์จากอาคารเรียน บำรุงรักษาความปลอดภัยของอาคารเรียน งานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ได้แก่ ต้องการมีส่วนร่วมในการวางแผนงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน การมีส่วนร่วมสร้างและเผยแพร่เกียรติประวัติของโรงเรียน

3. การส่งเสริมการศึกษาตามอัธยาศัย สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลมีความเห็นว่า อบต. ควรส่งเสริมการเรียนรู้ของประชาชนโดยการให้หอกระจากข่าวที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านที่สามารถใช้ประกอบกิจกรรมการส่งเสริมการเรียนรู้อย่างหลากหลาย การส่งเสริมกิจกรรมขององค์กรประชาชนและการส่งเสริม ภูมิปัญญาบ้านในท้องถิ่น การอบรมสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลให้มีความรู้ ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ครอบคลุมภารกิจที่ต้องรับผิดชอบ

ตระกูล อุดมเสียง (2543 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การบริหารงานด้านการสัมพันธ์กับชุมชนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดอุบลราชธานี ผลการวิจัยพบว่า

1. การบริหารงานงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ด้านการเข้ามามีส่วนร่วมของชุมชน โดยรวมอยู่ในระดับพอใช้ และเมื่อพิจารณารายด้าน แต่ละด้านก็อยู่ในระดับพอใช้ทั้ง 6 ด้าน

2. ผู้บริหาร และผู้ช่วยบริหารเห็นว่าการบริหารงานงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ด้านการเข้ามามีส่วนร่วมของชุมชนอยู่ในระดับดี ส่วนครูผู้สอนเห็นว่าอยู่ในระดับพอใช้ และเมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างผู้บริหาร ผู้ช่วยบริหาร และครูผู้สอน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยผู้บริหารและผู้ช่วยบริหาร มีความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับมากกว่าครูผู้สอน ส่วนผู้บริหารและผู้ช่วยบริหารมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

3. โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดต่างกันมีการบริหารงานงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ด้านการเข้ามามีส่วนร่วมของชุมชนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่

ระดับ .01 โดยโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็กมีการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ด้านการเข้ามามีส่วนร่วมของชุมชนมากกว่าโรงเรียนขนาดกลางและขนาดใหญ่ ส่วนโรงเรียนขนาดใหญ่และขนาดกลางมีการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ด้านการเข้ามามีส่วนร่วมของชุมชนไม่แตกต่างกัน

ศิริพงษ์ มุขศรี (2544 : บทคัดย่อ) การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาการบริหารและศึกษาในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดสกลนคร ประชาชน และกลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย ประธานบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล แพทย์ประจำตำบล ผู้ใหญ่บ้าน และกรรมการบริหารส่วนตำบล ที่มาจากการเลือกตั้ง จำนวน 270 คน เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ค่าเฉลี่ย และร้อยละแล้วเสนอผลการศึกษาดูด้วยการพรรณนาวิเคราะห์ ผลการวิจัยพบว่า

1. องค์การบริหารส่วนตำบลส่วนใหญ่มีสำนักงานชั่วคราวเป็นที่ทำการบรรจุพนักงานส่วนตำบลแล้วเกือบทุกตำแหน่ง ดำเนินงานตามแผนพัฒนาระยะ 5 ปี และจัดทำแผนพัฒนาประจำปี 2540 แล้วเสร็จเกือบทั้งหมด คณะกรรมการส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจระเบียบขั้นตอนการประชุมในระดับปานกลางและมีส่วนร่วมในการจัดทำร่างข้อบังคับตำบล และใช้เงินงบประมาณส่วนใหญ่ไปในการพัฒนาแหล่งทรัพยากรสำหรับบริโภค
2. องค์การบริหารส่วนตำบลส่วนใหญ่ขาดที่ทำการถาวร วัสดุและอุปกรณ์ที่จำเป็นในการบริหารงาน คณะกรรมการบางคนขาดความรู้ความเข้าใจในกฎหมายระเบียบข้อบังคับเกี่ยวกับการบริหารงานอย่างถ่องแท้ ได้รับงบประมาณจำกัดไม่เพียงพอในการดำเนินงาน และไม่ได้รับความร่วมมือจากประชาชนเท่าที่ควร

วรรณที ศรีโนนยาง (2545 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาบทบาทการมีส่วนร่วม และความพร้อมขององค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษาของจังหวัดหนองบัวลำภู ผลการวิจัยพบว่า

1. บทบาทการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษาของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลด้านบริหารทั่วไป ด้านวิชาการ ด้านธุรการการเงิน ด้านกิจการนักเรียน ด้านอาคารสถานที่ และด้านบุคลากร อยู่ในระดับ “ปานกลาง” ส่วนด้านความสัมพันธ์ของโรงเรียนกับชุมชน อยู่ในระดับ “มาก”
2. ความพร้อมขององค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษานั้นมีอยู่ด้านเดียวที่มีความพร้อมคือ ด้านอาคารสถานที่ ส่วนด้านที่ยังไม่พร้อม

ในการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษา ได้แก่ ด้านงบประมาณ ด้านบุคลากร และด้านความรู้เกี่ยวกับการจัดการศึกษา

โกเมศ กลั่นสมจิตต์ (2545 : บทคัดย่อ) ศึกษาความพร้อมของการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี ขององค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดภูเก็ต พบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลส่วนใหญ่มีความพร้อมบางส่วนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี ด้านการบริหารจัดการด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ และด้านอาคารสถานที่และวัสดุอุปกรณ์ ส่วนการเปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างคณะกรรมการบริหารส่วนตำบล ผู้บริหารสถานศึกษา และผู้แทนผู้ปกครองมีความเห็นสอดคล้องกัน ทั้ง 4 ด้าน

สมพร คำภิรมย์ (2546 : บทคัดย่อ) การวิจัยครั้งนี้มีความหมายเพื่อศึกษาบทบาทของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเกี่ยวกับการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัด สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเขียงตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า

1. สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลมีบทบาทเกี่ยวกับการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัด สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเขียงตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง เรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านบริหารทั่วไป ด้านงบประมาณ ด้านบุคลากร และด้านวิชาการ เมื่อพิจารณาตามสถานภาพ พบว่า สมาชิกโดยตำแหน่งและสมาชิกจากการเลือกตั้ง มีบทบาทโดยรวมและเป็นรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง เรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านบริหารทั่วไป ด้านงบประมาณ ด้านบุคลากร และด้านวิชาการ

2. สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ที่มีสถานภาพต่างกันมีบทบาทเกี่ยวกับการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเขียงตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวมและเป็นรายด้านทุกด้านไม่แตกต่างกัน

ประมวล ทิพชัย (2547 : บทคัดย่อ) ศึกษาการมีส่วนร่วมขององค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษา ของกิ่งอำเภอเขียงขวัญ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 พบว่า การมีส่วนร่วมขององค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดการระดับประถมศึกษาของ กิ่งอำเภอเขียงขวัญ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้านกิจเรียงลำดับค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านกิจการนักเรียน ด้าน

ความสัมพันธ์ของโรงเรียนกับชุมชน ด้านธุรการ การเงินและพัสดุ ด้านวิชาการ ด้านอาคาร
บุคลากร

ผลการเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมขององค์การบริหารส่วนตำบลในการจัด
การศึกษาระดับประถมศึกษา ของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีระดับการศึกษาต่างกัน
พบว่า ไม่มีความแตกต่างกันทั้งโดยรวมและรายด้าน

ผลการเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมขององค์การบริหารส่วนตำบลในการจัด
การศึกษาระดับประถมศึกษา ของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีประสบการณ์ในการ
ทำงานต่างกัน พบว่า โดยรวมไม่มีความแตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้าน
บุคลากร มีความแตกต่างกัน โดยสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีประสบการณ์ในการ
ทำงาน 5 ปี ขึ้นไป มีส่วนร่วมมากกว่าสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีประสบการณ์ใน
การทำงานไม่เกิน 2 ปี

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมขององค์การบริหารส่วนตำบลในการจัด
การศึกษาระดับประถมศึกษาของกิ่งอำเภอเชียงขวัญ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ร้อยเอ็ด เขต 1 พบว่า

ด้านวิชาการ ควรจัดครูเข้าสอนให้ตรงตามความรู้ความสามารถ เน้นการสอน
ปฏิบัติมากกว่าทฤษฎี เน้นการสอนด้านขนบธรรมเนียม ประเพณี และกิจกรรมรยาท และ
จัดหาหนังสือมาไว้ห้องสมุดให้มากขึ้น

ด้านบุคลากร ควรนำผู้ที่มีความรู้ในท้องถิ่นไปช่วยสอน ให้ครูมีความตรงต่อ
เวลาในการเข้าสอน และมีความรับผิดชอบในการสอน

การเงินและพัสดุ ควรมีการแจกแจงรายละเอียดในการใช้จ่ายเงินต่าง ๆ ของ
ทางโรงเรียน ให้องค์การบริหารส่วนตำบลเข้าไปมีส่วนร่วมในการดูแลด้านการเงินให้มากขึ้น
และจัดตั้งกองทุนเพื่อสนับสนุนงานของโรงเรียน

ด้านกิจการนักเรียน ควรจัดกิจกรรมที่มีประโยชน์สำหรับนักเรียน และเป็น
กิจกรรมที่หลากหลาย และควรให้ผู้ปกครองเข้าไปมีส่วนร่วมในการเลือกกิจกรรมที่จะจัด
ให้แก่ นักเรียน เช่น สถานที่ที่จะไปทัศนศึกษา การเข้าค่ายพักแรม เป็นต้น

4.2 งานวิจัยต่างประเทศ

แมคโดนัลท์ (McDonough. 1997 : 3333) ได้ทำวิจัยเรื่อง "Lessons Learned : Local Business Leaders Involvement in School Partnership (Cooperative Ldaction, Reform)" โดยระบุว่า ในช่วงปี ค.ศ.1980 - 1990 ได้มีการตื่นตัวของภาคธุรกิจเอกชน ในการเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาทั้งระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษา ทั้งนี้เพื่อจะได้ผลิตนักเรียน นักศึกษาที่สามารถตอบสนองความต้องการ แรงงานของภาคธุรกิจเอกชน โดยได้ผลักดันให้โรงเรียนของรัฐได้พัฒนาความรู้ ความสามารถขั้นพื้นฐานตลอด มีความรู้ความสามารถด้านคอมพิวเตอร์ และเทคโนโลยีต่างๆ ดังนั้นจึงได้เกิดมีการร่วมมือกันระหว่างภาครัฐและเอกชนขึ้น เพื่อพัฒนาในส่วนนี้

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สะท้อนให้เห็นว่า ภาคธุรกิจเอกชนกับภาครัฐร่วมมือกันผลสำเร็จที่เกิดขึ้น นอกจากนี้ได้บรรยายถึงแนวความคิดของนักธุรกิจเอกชน 4 คน มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาในโครงการ โดยการสัมภาษณ์คือ บันทีกเทป แล้วนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์เพื่อสรุปผลการวิจัย ซึ่งเนื้อหาหลัก ๆ ที่ได้จากการสัมภาษณ์คือ ส่วนที่เป็นโครงการกิจกรรมกระบวนการ และความจริงที่เป็นไปได้ สรุปได้ดังนี้

1. โรงเรียนที่น่าจะขอความคิดเห็น ข้อเสนอแนะ ข้อเสนอแนะจากภาคธุรกิจเอกชนแทนที่จะขอเป็นเงินอย่างเดียว
2. ภาคธุรกิจเอกชนมีความต้องการทราบว่า ผู้บริหาร โรงเรียนจริงจัง และมุ่งมั่นในการจัดการศึกษาเพียงใด
3. ความร่วมมือจากภาคเอกชนจะต้องเป็นไปได้จริง
4. โรงเรียนจะต้องให้ความสำคัญกับภาคธุรกิจเอกชนด้วย
5. ภาคธุรกิจเอกชน จะต้องช่วยเหลือโรงเรียนด้านการจัดหาทุนและงบประมาณต่างๆ

ไรต์เอท์ (Rideout. 1997 : 3348 – A) ได้ศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียน (School – Based Management) ในนิวฟันด์แลนด์ และลาบราดอร์ โดยเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทางการศึกษา เข้ามามีบทบาทร่วมในการจัดการศึกษาระดับท้องถิ่น โดยส่วนมากดำเนินการโดยการตั้งสภาโรงเรียน (School Council) การจัดทำข้อมูลใช้แบบสอบถามและการสัมภาษณ์ความคิดเห็นของผู้ปกครอง ครู – อาจารย์ ครูใหญ่และศึกษานิเทศก์ ในด้านงบประมาณ หลักสูตร บุคลากร สภาโรงเรียน และปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงาน ผลการศึกษาพบว่า ผู้ปกครองไม่เคยเข้ามามีส่วนร่วมในการจัด

การศึกษาเลย ส่วนครู – อาจารย์ มีบทบาทร่วมในการจัดการศึกษาเพียงเล็กน้อยและในขอบเขตจำกัด ส่วนผู้บริหารมีบทบาทส่วนร่วมมากที่สุด ทั้งผู้ปกครองและครู – อาจารย์มีความต้องการเข้ามามีส่วนร่วมในการรับผิดชอบและร่วมมือในการดำเนินการจัดการศึกษา และต้องการให้สภาโรงเรียนทำหน้าที่ให้คำปรึกษาหารือในการดำเนินงานดังกล่าว และทั้ง 4 กลุ่ม ไม่มีความต้องการให้เกิดการปฏิรูปการจัดการศึกษาอย่างรุนแรง แต่ต้องการให้มีการปรับเปลี่ยนแนวทางการดำเนินงานโดยเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้ามามีบทบาทในการจัดการศึกษามากยิ่งขึ้น ตลอดจนต้องการให้มีการกระจายอำนาจในการส่งงบประมาณมายังโรงเรียนโดยตรง มีอำนาจในการบริหารจัดการบุคลากรโดยตรงตลอดจนการปรับปรุงหลักสูตรระดับท้องถิ่น

บริติชแฮม (Brittingham. 1998 : 1406 – A) ได้สรุปลักษณะการมีส่วนร่วมของโรงเรียนครอบครัวและชุมชนที่ประสบผลสำเร็จ ดังนี้ ผู้ปกครองมีความสำคัญต่อการจัดการศึกษาและเป็นความคาดหวังที่สำคัญที่จะทำให้ห้องเรียนมีคุณภาพ และพัฒนาปรับปรุงอย่างมีคุณภาพและพัฒนาปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง ครูจะต้องประชาสัมพันธ์ให้ผู้ปกครองเข้าใจในการจัดการเรียนการสอนว่าจะสอนอะไร สอนอย่างไร และผู้ปกครองจะเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอย่างไร ซึ่งสิ่งที่ผู้ปกครองและชุมชนจะต้องตระหนักคือ การเข้ามามีส่วนร่วมในการส่งเสริม ด้านสังคม อารมณ์ และความก้าวหน้าในด้านวิชาการของเด็ก การพัฒนาสถานะของเด็ก เยาวชนและครอบครัวให้ดีขึ้น ถือเป็นความจำขั้นพื้นฐานในการมีส่วนร่วมของโรงเรียน ครอบครัวชุมชนที่เข้มแข็ง ผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนจะเป็นตัวบ่งชี้ถึงการมีส่วนร่วมและความสัมพันธ์ระหว่าง โรงเรียนกับชุมชน

แฮร์ริส (Harris. 1998 : 1437 –A) ได้ศึกษาลักษณะของความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกลุ่มตัวอย่างในเมืองนามิเบียกับชุมชน โดยมีกรอบความคิดว่า “ความร่วมมือระหว่างโรงเรียนและชุมชน มีส่วนส่งเสริมคุณภาพการศึกษาและการจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน” ผลการศึกษาพบว่าก่อนที่นามิเบียเป็นความตกลงร่วมมือกับประเทศในทวีปยุโรป ชุมชนจะเป็นองค์กรที่มีบทบาทโดยตรงในการดูแลการจัดการศึกษา โดยการฝึกอบรมเยาวชนจะทำงานร่วมมือกับโรงเรียน ภายหลังมีการนำระบบการจัดการศึกษาจากยุโรปมาใช้ในราวต้นศตวรรษที่ 18 ทำให้ชุมชนมีบทบาทในการจัดการศึกษาลดลง แต่มีบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถทางด้านวิชาชีพการเรียนการสอนเข้ามามีบทบาทหน้าที่แทน ในช่วงนั้นกระทรวงศึกษาธิการของนามิเบียได้กำหนดเป้าหมายให้ทุกหน่วยเข้ามามีบทบาทร่วมกันในการจัดการศึกษาและยังคงเน้นบทบาทสำคัญของชุมชนในการจัด

การศึกษา โดยสรุปแล้ว การศึกษาครั้งนี้แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการร่วมมือระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการจัดการศึกษาทุกฝ่ายเพื่อสร้างสรรค์และดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายของวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษาระดับชาติ

แมทธิว (Matthew. 1998 : 2532 – A) ได้สรุปการมีส่วนร่วมของครอบครัว ชุมชนชาวแอฟริกัน อเมริกัน และชาวเอเชีย เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ในทางเลือกแบบเปิดในการเข้าเรียนในรัฐมินเนโซต้า ดังนี้ ผู้ปกครองไว้วางใจในระบบการเรียนแบบเปิด โดยได้รับข้อมูลเกี่ยวกับทางเลือกทางการศึกษา แต่ข้อมูลเหล่านี้มีจำกัด ผู้ปกครองส่วนใหญ่มีอิทธิพลต่อการศึกษานักเรียนเป็นอย่างมาก ส่วนผู้ปกครองที่ไม่มีส่วนร่วมเพราะไม่เข้าใจในระบบการศึกษาจึงมีทางเลือกน้อย และมีความเชื่อว่าโรงเรียนเป็นผู้มีหน้าที่ในการจัดการศึกษาให้แก่เด็กเรียนเท่านั้น

ดีลานีย์ (Delaney. 2000 : 2349 – A) ได้ศึกษาความร่วมมือของผู้ปกครอง และสมาชิกในชุมชน ในการเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจเกี่ยวกับการจัดหลักสูตรการเรียนการสอนในระดับท้องถิ่น ภายใต้ระบบของโรงเรียนแห่งรัฐ / สาธารณะ โดยเน้นการศึกษาทัศนคติของผู้ปกครองเกี่ยวกับการมีบทบาทในฐานะเป็นตัวแทนที่อยู่ในคณะกรรมการ โรงเรียนที่เป็นตามระบอบประชาธิปไตย ตลอดจนความพึงพอใจ / ไม่พอใจ ต่อช่องทางการสื่อสาร ผลการศึกษาพบว่า (1) ความแตกต่างของการมีวิสัยทัศน์เกี่ยวกับบทบาทในการตัดสินใจของผู้ปกครองกับนักการศึกษาทำให้เกิดความตึงเครียดระหว่างกลุ่มทั้งสองได้ (2) ช่องทางการสื่อสารระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครองที่เหมาะสมจะต้องเกี่ยวข้องกับเด็กหรือสถานการณ์ที่ไม่ก่อให้เกิดการโต้แย้งระหว่างกันได้ (3) การเปิดโอกาสให้มีการสื่อสารแบบสองทางอย่างเปิดเผยและต่อเนื่อง จะเพิ่มให้ผู้ปกครองมีสิทธิในการแสดงความคิดเห็นและมีส่วนร่วมมากขึ้น (4) การที่ไม่ส่งเสริมให้มีการร่วมมืออย่างใกล้ชิดและเปิดเผย จะนำไปสู่การโต้แย้งและประท้วงเกิดขึ้นได้ (5) เสียงเรียกร้องจากนักธุรกิจมีอิทธิพลมากกว่าเสียงเรียกร้องจากบุคคลกลุ่มอื่นๆ ในการทำให้ผู้บริหารโรงเรียนได้ปรับเปลี่ยนรูปแบบการบริหารจัดการ

แคนนอน (Cannon. 2000 : 46) ได้ศึกษาสาเหตุที่ทำให้เกิดปัญหาด้านวินัย และแนวทางการแก้ไขปัญหาด้านวินัยของโรงเรียนประถมศึกษาในเมือง Mount Olympus โดยเน้นการศึกษาปัญหาหลัก 3 ด้าน คือ นักเรียน วินัย และผลของวินัยต่อบรรยากาศของโรงเรียน และองค์ประกอบที่จำเป็นในการกำหนดนโยบายเกี่ยวกับวินัย นอกจากนี้ยังได้สำรวจความสัมพันธ์เกี่ยวข้องของผู้ปกครองกับโรงเรียนด้วย ผลการศึกษาพบว่า มีปัจจัย

จำนวนมากที่สามารถใช้เป็นรากฐานในการสร้างนโยบายเกี่ยวกับวินัยของโรงเรียนให้เป็นที่ยอมรับกันอย่างกว้างขวาง ทุกฝ่ายได้มีความคาดหวังเกี่ยวกับการเสริมสร้างการมีพฤติกรรมเชิงบวกของนักเรียน ตลอดจนให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการจัดการศึกษาได้รับรู้ผลกระทบที่เกิดขึ้น อันเนื่องจากการมีพฤติกรรมเชิงลบของนักเรียน ผลการศึกษาที่สำคัญก็คือ การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองเกี่ยวกับการเสริมสร้างวินัยของนักเรียน มีผลทำให้นักเรียนมีพฤติกรรมเชิงบวกเพิ่มมากขึ้น

โกลด์ (Gold. 2000 : 295) ได้ศึกษาเข้ามามีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาระดับโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยเน้นการมีส่วนร่วมระหว่างชุมชน ผู้ปกครอง และนักการศึกษา ซึ่งถือเป็นส่วนหนึ่งของการปฏิรูปการศึกษาในรัฐ Philadelphia ผลการศึกษาพบว่าการจัดการของชุมชนเป็นสื่อกลางระหว่างผู้ปกครอง ครอบครัวกับโรงเรียน เพื่อเป้าหมายในการเสริมสร้างการอ่านออกเขียนได้ และการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ และทำให้ผู้ปกครองได้รับความรู้เกี่ยวกับชุมชน ซึ่งถือเป็นสมบัติความรู้ที่มีคุณค่ายิ่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งความรู้เกี่ยวกับชุมชนและความสามารถในการอ่านออกเขียนได้ของผู้ปกครองในท้องถิ่น การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ฐานะของคนในชุมชน เป็นต้น ดังนั้นการสร้างการมีหุ้นส่วนและความร่วมมือระหว่างผู้ปกครองกับนักการศึกษา ทำให้ผู้ปกครองเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่าทั้งด้านสังคมและวัฒนธรรม เพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพให้กับโรงเรียนได้

จากการศึกษางานวิจัยทั้งในและต่างประเทศ สรุปได้ว่า การจัดการศึกษาจะบรรลุวัตถุประสงค์อย่างสูงที่สุดนั้น จะต้องได้รับความร่วมมือหรือการมีส่วนร่วมจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งเป็นหน่วยงานที่มีความใกล้ชิดที่สุดกับโรงเรียน โดยลักษณะการมีส่วนร่วมในแต่ละด้านก็จะมีแตกต่างกันตามขนาดขององค์กร โรงเรียน และสถานภาพของบุคคลากร ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน ในการให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 3 เพื่อให้เอื้อต่อการพัฒนาภารกิจของโรงเรียนได้อย่างสอดคล้องทันต่อการเปลี่ยนแปลงตามความก้าวหน้าของโลกต่อไป .